

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 13

CELOVEC, DNE 1. APRILA 1965

CENA 2.- SILINGA

Manjšine za Avstrijo obogatitev

Avstrijski zvezni kancler dr. Klaus se je vrnil ob koncu preteklega tedna s svojega državniskega obiska iz Jugoslavije. Ob koncu razgovorov je bilo podpisano skupno poročilo, v katerem je rečeno, da so tekli razgovori med avstrijskimi in jugoslovanskimi političnimi predstavniki v Beogradu v prijateljskem vzdušju, ki je že več let značilno za odnose med obema državama. Nudili so priložnost za odkrito izmenjavo o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Obe strani sta ugotovili polno soglasje o tem, da si morajo vse države prizadevati za okrepitev miru v svetu in za mirno reševanje sporov. Ugotovljeno je bilo, da je bilo v zadnjih letih rešenih nekaj važnih vprašanj in da je bil dosežen napredek pri razvijanju gospodarskih odnosov, turističnega in maloobmejnega prometa ter kulturnega sodelovanja. Oba partnerja vidita nadaljnje možnosti za obojestransko sodelovanje posebno v industrijsko tehnični kooperaciji.

Avstrijska delegacija je zagotovila, da bo v sporazumu s slovensko in hrvaško manjšino še naprej varovala njune pravice in da bo stalno upoštevala kulturne in gospodarske interese obeh manjšin.

Zvezni kancler dr. Klaus je izrazil upanje, da bo predsednik Tito kmalu imel priložnost obiskati Avstrijo, predsednika Stamboliča pa je povabil, naj mu vrne obisk. Datum obiska jugoslovanskih državljanov bodo določili po diplomatski poti. Toliko o uradnem poročilu.

Kancler dr. Klaus je imel v Beogradu v inštitutu za mednarodno politiko tudi predavanje o Avstriji med vzhodom in zahodom. V uvodnem delu predavanja je govoril v srbohrvaščini. V zvezi s tem je pred novinarji dejal, da se je učil slovenščino za časa svojega študija na celovški gimnaziji. To jezikovno znanje mu je zelo koristilo, ko je kasneje obiskal Balkan, od preteklega jeseni dalje pa se je učil vsako jutro eno uro srbohrvaščino. Znano je Klausovo stališče, da je prav, ako avstrijski kancler obvlada vsaj tudi en jezik v državi živčih manjšin.

V inštitutu za mednarodno politiko je dr. Klaus dejal: „Dunaj ni zadnja postaja na zahodni železnici. Avstrijci mislimo, da je naša dežela šiv med Vzhodom in Zahodom in sodimo, da bi moralo imeti poslopje bodoče združene Evrope vzhodno in zahodno krilo.“

Kot važno znamenje tradicionalne povezanosti avstrijskega in jugoslovanskega ljudstva je omenil, da je on sam doma na južnem Koroškem, da je avtorica avstrijske državne himne pesnica po imenu Paula Preradović, da se avstrijski prosvetni minister piše Piffel-Perčević in da sta glavna ideologa avstrijske zunanje politike moža po imenu Tončić in Czernetz.“

Na tiskovni konferenci v Beogradu je poudaril, da vidi njegova dežela svojo poglavito mednarodno politično nalogo kot posredovalka.

Ko je govoril o manjšinskem problemu in členu 7 državne pogodbe, je odgovoril v zvezi s tem na vprašanje nekoga novinarja, da so jugoslovanski predstavniki med razgovori izjavili načelno zadovoljstvo z avstrijskimi prizadevanji po rešitvi manjšinskega vprašanja. O slovenskem uradnem jeziku je kancler Klaus izjavil: „Načelno smo pripravljene to vprašanje rešiti, kakor želi to manjšina. Nesoglasja pa obstajajo glede instrumenta, ki bi ga naj uporabili za določevanje območja, na katerem bi naj slovenščina veljala kot uradni jezik. Upam, da bo s pomočjo rezultatov ljudskega štetja ali s kakim drugim objektivnim kriterijem mogoče ta problem rešiti v zadovoljstvo manjšine.“ „Avstrija v manjšinah ne vidi“.

Sovjetske čete v Vietnamu?

Ali bodo posegle sovjetske vojaške enote v vojno v Vietnamu?

Iz Moskve poročajo, da se vsak dan javlja zmerom več prostovoljcev za vojaški nastop v Vietnamu. Vesti govorijo celo o tem, da so že pripravljene sovjetske vojaške enote, da bi posegle v vojno v Vietnamu.

Najvišji sovjetski vladni in partijski zbori so se sestali te dni na izrednih sejah. V Washingtonu je sovjetski veleposlanik Dobrinin nepričakovano zaprosil za sestanek z ameriškim zunanjim ministrom Deanom Ruskom. Dobrinin je Rusku razložil stališče sovjetske vlade glede laoskega in vietnamskega vprašanja.

Vročične priprave, s katerimi so v Sovjetski zvezi obravnavali vietnamski problem, dajo slutiti, da hočejo Sovjeti preprečiti prihod kitajskih vojaških enot v Vietnam. Rdeča Kitajska je namreč napovedala, da bodo kitajski prostovoljci v kratkem posegli v vietnamsko vojno.

Združene države pa so medtem zopet udarile na Severni Vietnam. 40 ameriških bombnikov je napadlo vojaške naprave in so pri tem prodrli še globlje v notranjost

Kitajci ovirajo Sovjete v Vietnamu

Sovjetski krogi v Moskvi govorijo javno, da se vlada v Pekingu zoperstavlja, da bi Sovjeti prevažali vojaški material preko kitajskega ozemlja. Moskva namreč ne želi, da bi vojaški material pošiljala neposredno po morskimi poti v Severni Vietnam, ker se hoče izogniti blokadi ameriške mornarice, kot je bil to slučaj v kubanski krizi.

Kitajci pa ovirajo tudi neposredno pošiljanje sovjetskega vojaškega materiala po zračni poti v Severni Vietnam. Edino severnovietnamsko letališče, na katerem lahko pristanejo najtežja prevozna letala, je v bližini glavnega mesta Hanoia, in ki ga nadzorujejo rdečekitajski tehniki. Ti, kakor trdijo v Moskvi, pa nasprotujejo, da bi tam pristajala sovjetska letala.

Rdeča Kitajska je ponovno zapretila, da

Ameriški bombniki nad Kitajsko?

Baje so ameriška letala preletela otok Hainan

Kakor poročajo iz Saigona in Pekinga, so ameriška lovka letala v torek, v okviru letalskih napadov na Severni Vietnam prvič preletela rdečekitajsko ozemlje. To je javil pekinški radio, a Američani tega dejstva še niso preklicali.

42 ameriških lovskih letal je v torek že drugič napadlo radarske naprave v Tonkinškem zalivu, v neposredni bližini kitajske meje. Pri tem je severnovietnamska obramba sestrelila eno ameriško letalo, pilota pa so rešili.

Po sporočilu pekinškega radia je osem od 42 letal predrlo tudi v zračni prostor nad Kitajsko, nad otokom Hainan. Na tem otoku ima Kitajska važno oporišče za reaktivne lovce.

je dejal dr. Klaus, „kakega neprijetnega bremena, temveč so za Avstrijo različne narodnostne skupine obogatitev.“

V eni izmed svojih zdravic je kancler dr. Klaus poudaril, da ležita obe državi ob Donavi in da se avstrijska delegacija počuti kot članica družine narodov, ki so stoletja živeli in živijo v deželah ob Donavi. „Zaradi tega menim,“ je dejal dr. Klaus, „da se tu počutimo, kakor da smo prišli na obisk k sorodnikom, s katerimi se leta ali desetletja nismo sestali.“

Severnega Vietnamu kot doslej. Napad je veljal tudi cilju, ki je bil oddaljen le 200 kilometrov od kitajske meje. To je bil najbrže odgovor Washingtona na kitajske grožnje, češ da bo Kitajska poslala v Vietnam prostovoljce. Pri napadu ameriških bombnikov so letalci prvič občutili, da je bila severnovietnamska protiletalska obramba močnejša kot doslej, saj je sestrelila od 40 sovražnih letal dve, tretje pa so tako močno poškodovali, da se je pri pristanku na letalsko oporišče takoj razbilo, dve letali pa sta bili močno poškodovani. Neki ameriški poročevalec je izrazil mnenje, da so verjetno Severnovietnamci tokrat, to je prvič, uporabili letala za obrambo.

Cilji ameriških bombnikov so bile tokrat severnovietnamske radarske naprave. To daje slutiti, da se kriza okoli Vietnamu postruje! ZDA hočejo tako izključiti severnovietnamsko protiletalsko obrambo. Do sedaj so bili ameriško-južnovietnamski letalski napadi usmerjeni izključno le na muničjska skladišča in oskrbovalne poti komunističnih gverilcev v Južnem Vietnamu.

bo poslala v Vietnam svoje prostovoljce. Namestnik ministrskega predsednika in zunanji minister Čen Yi je obljubil severnovietnamski vladi, da bodo Kitajci poslali komunističnim gverilcem v Južnem Vietnamu orožje in ostali vojaški material. Poleg tega je izrekel tudi pripravljenost, da v slučaju, če to Vietkong-gverilci želijo, bodo takoj poslali kitajske enote, ki se bodo borile z ramo ob rami na strani gverilcev.

Iz Washingtona pa poročajo, da je tja prispel ameriški veleposlanik v Saigonu general Taylor. Ta je izjavil, da se vojaški položaj v Južnem Vietnamu boljša. Opazovalci so mnenja, da je general Taylor svetoval predsedniku Johnsonu, naj bi pojačali bombardiranje Severnega Vietnamu.

Trditve pekinškega radia pa Washington še ni preklicali, zato ni jasno, ali so ameriška letala letela nad kitajskim ozemljem pomotoma, ali pa so imela samo izvidniško nalogo. Peking je zaradi te kršitve kitajskega ozemlja naslovil na račun Združenih držav Amerike že svojo 371. „resno svarilo“.

Napadene radarske naprave v Tonkinškem zalivu so na nekem otoku, z imenom Bach Long in spada k Severnemu Vietnamu. Radarske naprave na tem otoku pa imajo gotovo nalogo čuvati Kitajsko pred sovražnimi letalskimi napadi. Napad so Američani izvedli zato, ker so bile radarske naprave pri prvem napadu le deloma uničene.

Govorec o vzhodni politiki Avstrije, je dr. Klaus dejal, da bi evropski akord bil prazen, če bi prevladovala samo romansko-germanska dominanta. V tem akordu nečemo pogrešati slovanske terce. Poudaril je tudi, da bi vsak avstrijski politik moral poleg zahodnih obvladati tudi slovanske jezike. Kancler Klaus je končno dejal, da iz Avstrije tekoče vode oplajajo jugoslovansko zemljo: „To naj bo simbol! Skupno naj nam bo ob družinskem vzdušju evropsko mišljenje.“

OBJAVA

V soboto, 10. aprila 1965 bo na Državni gimnaziji za Slovence „Dan staršev“. Vsi profesorji bodo v času od 13. do 16. ure na razpolago.

Sprejemni izpiti za prvi razred bodo 10. julija 1965. Ustne in pismene prijave so vsak čas možne.

Ravnateljstvo

Značilno

Pod naslovom „Auch Wenig für die Minderheitenfeststellung“ prinaša „Salzburger Nachrichten“ z dne 31. marca sledeči članek:

„L.H. Wedenig äußerte sich laut APA sehr befriedigt über den Besuch der österreichischen Regierungsdelegation in Jugoslawien. Er sagte, die Durchführung der letzten im Staatsvertrag festgelegten, aber noch nicht durchgeführten Bestimmungen zugunsten der Minderheit, die von Stambolić erwähnt worden war, werde großen Schwierigkeiten begegnen, da die Minderheitenfeststellung auf die Ablehnung der Minderheit stoße. Ohne sie sei aber die Einführung des Slowenischen als zweite Amtssprache und die Anbringung topographischer Bezeichnungen in Slowenisch kaum möglich. Man müsse doch erst einmal wissen, wo ein Bedarf dafür bestehe.“

Die Slowenen aber wünschen die Einführung der Amtssprache und der slowenischen Aufschriften ohne Volksbefragung in allen Gemeinden Südkärntens. Die Stellungnahme Wedenigs wird in Kärnten daher als Hinweis dafür angesehen, daß eine Minderheitenfeststellung unerlässlich sei.“

V zvezi s tem piše „Volkswille“ z dne 31. marca: „Ob Wedenig für seine Meinung nicht doch noch einen Orden vom Heimatdienst erhalten wird? Gebühren täte er ihm sicherlich. Man braucht doch nur an den seinerzeitigen Schülerlaß zu denken.“

Slučaj Borodajkewycz

Na dunajski visoki šoli za svetovno trgovino poučuje profesor za zgodovino Tarass Borodajkewycz. Ta je pri svojih zgodovinskih predavanjih polagoma zastrepil sluhatelje te visoke šole z nacionalsocialističnimi idejami. Prišlo je že tako daleč, da je del študentov te visoke šole že javno pritrjeval pri njegovih predavanjih hitlerjevskim idejam. Proti takemu dejanju in nehanju tega profesorja je začela nastopati demokratično nastrojena avstrijska javnost, kajti že dalje časa se je šušljalo na Dunaju, da poučuje na visoki šoli za svetovno trgovino profesor za zgodovino, ki zastrepnja avstrijsko akademsko mladino z nacionalsocialističnimi idejami.

Mnenja smo, da bi morala oblast že zdavnaj nastopiti odločno proti zastrepljanju naše mladine. Vsled tega pričakuje avstrijska javnost primerne ukrepe ne samo v zvezi s slučajem prof. Borodajkewyca, ampak da tudi vobče prepreči širjenje protiaustrijskih in protičloveških idej.

Strahovit potres v Čilu

V ponedeljek je doletela Čile strahovita potresna nesreča. Potres je zajel srednje in severne kraje Čila. Znanstveniki so ugotovili, da je imel potres jakost devete stopnje, po Richterjevi lestvici, ki ima 12 stopenj. Najhujše so potres občutili na področju Llayllaya, kjer je znašala njegova jakost deset stopenj. V glavnem mestu Čila so občutili potres z jakostjo sedme stopnje.

Prva uradna poročila pravijo, da je silovit potres terjal na stotine človeških žrtev, medtem ko neuradne vesti govore o tem, da je samo pri porušenju jezcu pri La Caleri izgubilo življenje okrog 1500 ljudi.

Politični teden

Po svetu . . .

NOVA ZMAGA RUSKIH IN AMERIŠKIH KOZMONAVTOV

Pretekli teden je bil ves v znamenju vtisov ruskih in ameriških kozmonavtov. V zadnji številki smo o tem prinesli samo kratki notici. Na tem mestu pa se mi zdi, da malo več povemo o teh zgodovinskih dogodkih.

Rusija je slavila novo zmago nad vesoljem. Kozmonavta polkovnika Pavel Beljajev in Aleksej Leonov sta z uspehom izvršila nov, nadvse drzen vesoljski poskus. Moča z železnimi živci sta odpotovala v značilno višine z vesoljsko ladjo „Voshod 2“. Ko je ladja dosegla višino 495 kilometrov, sta si privoščila kratek sprehod po vesolju. Leonov je zapustil ladjo in dvajset minut plaval po vesolju. Obločen v poseben vesoljski zaščitni oklep je v ozračju breztežnosti z izredno spretnostjo in do potankosti dovršenimi gibi izvršil izven ladje razna opazovanja biološkega in zdravstvenega značaja ter preizkusil razne sisteme na vesoljski ladji.

Na milijone televizijskih aparatov vsega sveta je oddajalo, bi rekli, „blazni“ podvig ruskega astronava. Saj bi zadostoval en sam zgrešen gib, da bi se astronaut za vedno oddaljil od kabine in izgubil v vesolju.

Ko je Leonov zapustil vesoljsko ladjo, je plaval izven nje iz isto hitrostjo kot ladja sama, to je 8 km na sekundo. Z ladjo je bil povezan s posebnim kablom, po katerem je iz ladje prejemal kisik in bil telefonsko povezan s tovarniškim ter se potom kabla spet povrnil v ladjo.

Vsemirska ladja „Voshod 2“ je ostala v vesolju 26 ur in je sedemnajstkrat obkrožila Zemljo ter dosegla rekordno višino 495 kilometrov. Pristala je v petek, 19. marca, ob 10.02 po srednjeevropskem času na področju Perm zahodno od Urala, nad tisoč km proč od točke, kjer bi se morala spustiti na zemljo.

Pozneje se je zvedelo, da je začetek požara, ki je nastal zaradi trenja z zračnimi plastmi, poškodoval antene na vesoljski ladji in kozmonavta sta bila primorana ročno voditi ladjo in napraviti še en polet okrog zemlje, predno sta pristala. To je bil vzrok, da ju je zaneslo preko Urala, mesto da bi pristala v Kazahkistanu ob Kaspijskem morju. Sovjetska kozmonavta, ki so ju mnogi imeli že za mrtva spriči molka zadnjih ur njunega poleta, sta se sedaj že prikazala v javnosti in podrobno popisala čudovita doživljanja njunega poleta.

Dne 23. marca jima je Moskva priredila veličasten sprejem. Znova je človeški razum triumfalno nad brezdušno materijo.

Medtem poročajo iz Cape Kennedy v Ameriki o ponovni zmagi ameriških kozmonavtov, ki nikakor nočejo zaostati za ruskimi. Tudi tu sta „dvojčka“ Grissom, ki je že bil v vesolju in John Young z vesoljsko kabino „Ranger 9“ trikrat obkrožila zemljo in pristala nato v bližini Bahamskih otokov. Ostala sta v ozračju 4 ure in 52 minut. V tem času sta trikrat menjala smer ladje, kar se je v zgodovini vesoljskih poletov prvič zgodilo, ter iz eliptičnega prešla v okrogli tir. Napravila sta tudi vrsto zelo važnih znanstvenih poskusov.

NEUSPEH GAULLISTOV V FRANCJIJI

Zadnje občinske volitve v Franciji niso prinesle degolistični stranki zaželenih uspehov. Dve tretjini od 158 mest z nad 30 tisoč prebivalci je potrdilo zaupanje dosedanjim upravam. Zaradi tega so v vodni stranki začeli biti pozorni, zakaj tolikšna stabilnost volivcev. V primerjavi s političnimi volitvami iz leta 1962, ko je degolistično gibanje odneslo izredno zmago, predstavljaja obdržanje položajev upravnih volitev iz leta 1959 neuspeh.

Najbolj hrupen poraz pa je gibanje za novo republiko doživelo v Parizu, kjer je izgubilo večino v občinskem svetu.

BONN IN IZRAEL

Izraelska vlada je formalno sprejela predlog kanclerja Erharda o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnošajev z Zahodno Nemčijo. To odločitev je sprejela izraelska vlada po ganljivi razpravi v parlamentu, saj gre za revolucionaren dogodek v zgodovini izraelsko-nemških odnosov. Usmrtitev šestih milijonov Judov v nacističnih taboriščih v drugi svetovni vojni je med preživelim judovskim ljudstvom in nemškim narodom ustvarila globok prepad,

nad katerim je šele sedaj bila vzpostavljena prva trdnjša brv. Kljub temu, da se je povojna Nemčija izkazala pripravljeno povrniti odškodnino za žrtve nacistov in jo tudi skoro v celoti izplačala, niso bili še Izraelci psihološko pripravljene, da navežejo z Nemčijo normalne odnose kot z ostalimi državami. Tudi zadnja Erhardova ponudba jih je našla še dokaj nepripravljene, da premagajo notranji konflikt „med razumom in srcem“. Šele po treznem preudarku so se odločili za „razum“ in sklenili postaviti kamen pozabe na žalostno preteklost izpred dvajsetih let.

REAKCIJA ARABSKIH DRŽAV

Trinajst arabskih držav, zbranih na izredni konferenci v Kairu, je načelno sprejelo odločitev, da odgovorijo na izmenjavno poslaništev med Bonnom in Izraelom s prekinitvijo odnosov z Zahodno Nemčijo ter gospodarskim bojkotom. Prvi korak je bil storjen s tem, da so rabske države odpoklicale iz Bonna svoje veleposlanike, toda glede ostalih dveh ukrepov so se med Arabci pojavila različna stališča. Resne pomisleke o umestnosti in koristnosti glede prekinitve odnosov in gospodarskega bojkota Zahodne Nemčije so izrekli predstavniki Maroka, Libije in Tunizije. Kot stvaren politik je tunizijski predsednik Burgiba ugotovil, da bi od takega koraka imele več škode arabske države kot Zahodna Nemčija.

V nekaterih arabskih prestolnicah je prišlo v zvezi z naznanilom o vzpostavitvi odnošajev med Bonnom in Izraelom do protinemških demonstracij. V Bagdadu so demonstranti napadli in zažgali nemško veleposlaništvo.

. . . in pri nas v Avstriji

VELIKE STAVKE — SLABO ZNAMENJE!

V notranji politiki smo prejšnji teden doživeli nenadno zaostritev položaja zaradi ultimativnih zahtev javnih nameščencev po takojšnjem zvišanju prejemkov in zaradi velikih svarilnih stavk. Kot znano, so javni nameščenci že lani dosegli zvišanje svojih prejemkov za devet odstotkov. Sedaj pa ponovno zahtevajo osem odstotkov več.

Po težavnih in dolgotrajnih pogajanjih z zastopstvi nameščencev je zvezna vlada ponudila 5-odstotno zvišanje prejemkov od 1. julija t. l. in od 1. januarja 1966 še ostale 3 odst. (Ta ponudba dodatno obremeni državni proračun 1965 za pol milijarde šillingov, proračun za l. 1966 pa za eno in pol milijardo!) To ponudbo pa so nameščenska zastopstva odklonila kot nezadostno, in to najprej zastopstva poštarjev, železničarjev in občinskih uslužbencev, ki so objavila za torek, 23. marca, splošno svarilno stavko (štrajk) za 24 ur, za petek, 26. marca, pa ponovno, toda časovno neomejeno stavko, dokler ne bo njih zahtevam ugodeno.

VES PROMET IN POŠTA — OBSTALA

V teku nadaljnjih pogajanj je vlada ponudila 6 odst. namesto 5, kar pa tudi ni bilo sprejeto. Zato je prejšnji teden v torek dejansko prišlo po vsej Avstriji do splošnega 24-urnega štrajka poštarjev, železničarjev in Avstrijske letalske družbe, tako da je praktično ves promet z javnimi sredstvi izpadel. Tudi ta dan so s pogajanjmi intenzivno nadaljevali in je šele pozno zvečer prišlo do rešitve: javni nameščenci dobijo od 1. maja t. l. povišek plač za 6,5 odstotka, a najmanj 130 šil. in povišek družinske doklade za vsakega otroka 20 šil. Istočasno sta obe vladni koalicijski stranki odobrili zvišanje cene mleku, katero bodo deloma morali plačati tudi potrošniki. Vendar je bilo hkrati določeno, da bodo gmotno slabše stoječi dobili povrnjeno, kar bo do več izdali za mleko.

Povišanje cene mleku bo izvedeno na sledeči način: mleko bo stalo od 1. maja t. l. 20 grošev več za liter. Od tega bo plačal potrošnik 12 grošev, ostalo (8 gr.) bo subvencionirala država. Hkrati bodo seveda zvišane tudi cene mlečnim izdelkom. Od 1. maja bodo torej sledeče cene (v oklepaju so navedene dosedanje cene): odprto mleko 3 šil. (2.80); mleko v steklenicah 3.40 (3.20); maslo 40.— (36.80); sir ementaler 32.— (28.—); skuta 8.60 (7.80); sladka in kisla smetana 12.— (10.60); mleko v prahu 20.50 (19.50); kondenzirano mleko: „Mare-

Kar se gospodarskega bojkota tiče, utegnejo nekatere arabske države odpovedati Zahodu petrolejske dobave. Toda strokovnjaki pripominjajo, da ta ukrep ne bi bil učinkovit, ker je danes tržišče s petrolejem bogato založeno. Nerešeno ostaja vprašanje, komu naj arabske države prodajajo svoj petrolej, če ga odpovejo Nemčiji in drugim zahodnim državam.

DE GAULLOVO POVABILO DESETIM JUŽNOAMERIŠKIM DRŽAVAM

Francoski predsednik de Gaulle je povabil voditelje desetih južnoameriških držav, naj letos uradno obiščejo Francijo. Uradna de Gaullova vabila so že prejeli čilski predsednik Frey, paragvajski predsednik Ströbner in argentinski predsednik Illia. Pričakujejo, da bodo te dni izročili de Gaullova vabila tudi voditeljem Venezuele, Peruja, Urugvaja, Brazilije, Kolumbije, Ekvadorja in Bolivije — dežel, ki jih je de Gaulle obiskal lani. Južnoameriški voditelji naj bi obiskali Francijo v drugi polovici leta.

GEORGHU DEJ UMRL

Predsednik državnega sveta (državni poglavar) ljudske republike Romunije in prvi tajnik romunske komunistične partije Georghiu Dej (izg. Dež) je prejšnji teden umrl po dolgi in hudi bolezni. Usoda je hotela, da so ga ravno nekaj ur prej ponovno potrdili za državnega poglavarja. Za njegovega naslednika bo verjetno imenovan sedanji predsednik vlade George Maurer.

Pokojni predsednik se je rodil l. 1901. V komunistični partiji je vedno zavzemal visoka mesta. Leta 1948 se je postavil proti Titu, toda po Stalinovi smrti se je moral z njim spraviti in ga je celo začel posnemati, izkoniščajoč spor med Moskvo in Pekingom.

si“ 5.40 (5.20), „Tip-top“ (v dozah à 410 g) 8.70 (8.40) šil.

KJE NAJTI KRITJE ZA TA ZVIŠANJA?

Glavno vprašanje pri pogajanjih za zvišanje je seveda bilo: Od kod vzeti denar za te nepredvidene izdatke, ki nikakor niso malenkostni? Kajti za kritje poviška plač javnim nameščencem je potrebno približno 780 milijonov šil., državna podpora mlečnim producentom pri zvišanju mleka 93 milijonov šil. in povračilo revnejšim slojem na račun podražitve mleka 120 milijonov.

Za vse to je treba nekje najti kritje oziroma denarne vire. To je seveda povzročalo finančnemu ministru in vladnemu finančnemu odboru precejšen „glavobol“. Končno so le našli rešitev, če jo smemo tako imenovati, kajti ta gre namreč deloma zopet na račun širših plasti naroda. Med drugim bodo n. pr. zopet podražene cigarete brez filtra, torej tiste, ki jih v glavnem kadajo nižji sloji. Tudi nekatere takse bodo zvišane, medtem ko bo izplačevanje prispevkov za stanovanjsko gradnjo deloma (v višini 100 milijonov šil.) odloženo na poznejši čas.

Ob priliki pogajanj gledé zvišanja plač javnih nameščencev in v zvezi z iskanjem denarnih virov za njegovo kritje je bilo slišati na račun pristojnih sindikatov tudi očitke, češ kakaj pridejo s temi zahtevami davno potem, ko je državni proračun že sprejet. V tej zvezi so sindikalna zastopstva izdala pojasnilo, da so bile vse te zahteve predložene pristojnim ministrstvom že lani v septembru(!) in da je bilo vse znano že pred obravnavo oziroma sprejetjem novega proračuna za l. 1965: torej ni krivda na njihovi strani.

NEZADOVOLJSTVO SE VEDNO V OBEH TABORI!

Prenaglo je bilo dobro razpoloženje v vladnih krogih, češ da je mezdni spor rešen; nekateri časopisi so n. pr. že takoj naslednji dan pisali o „umiritvi na področju plač in cen“. V četrtek in petek so namreč imeli svoja posvetovanja posamezni prizadeti sindikati, t. j. poštarji, železničarji in občinski uslužbenci. Na teh so ponudbo vlade o 6,5-odstotnem povišku plač in 20 šil. dodatno za vsakega otroka kot nezadostno odklonili, vendar niso vztrajali pri prvotnem sklepu glede izvedbe ponovnega splošnega, časovno neomejenega štrajka, kateri naj bi se začel pretekli petek in smo o njem že zgoraj poročali. Prizadeta vodstva nameščenskih sindikatov so odločitev te stavke utemeljila s tem, da ni njih na-

SLOVENC

doma in po svetu

Novi dušni pastir v Montrealu

Slovenska skupnost v Montrealu v Kanadi ima lastno cerkev in dvorano. Za novega dušnega pastirja slovenskih rojakov je bil imenovan lazarist g. Stanko Boljka CM, dosedanji kaplan pri Mariji Pomagaj v Torontu.

Nov slovenski doktor

Iz Trsta poročajo, da je v Bologni na medicinski fakulteti promoviral za doktorja medicine Peter Pavlica z oceno 110 na 110 s pohvalo.

† Igralec Jože Tiran

Pred kratkim je umrl na oddihu v Polhograjski dolini znani igralec in režiser Jože Tiran, član ljubljanskega Mestnega gledališča. Star je bil šele 45 let. Zadel ga je kap in sicer že ponovno, medtem ko se je zdelo, da se bo od prvega udarca opomogel.

Jože Tiran je začel igrati v Ljubljani malo pred drugo svetovno vojno. Po vojni pa je igral nekaj časa tudi pri tržaškem slovenskem Narodnem gledališču. Nato se je vrnil v Ljubljano. Zelo se je trudil za ustanovitev drugega velikega ljubljanskega gledališča, to je Mestnega gledališča. Postal je njegov ravnatelj. Pozneje pa je prepuštil ravnateljsko mesto drugim in je samo še režiral in igral, dokler mu bolezen ni onemogočila dela.

90-letni učitelj Anton Ferlat

V Mirnu na Goriškem je nedavno umrl 90-letni učitelj Anton Ferlat. Poznala sta ga dva rodova. Dolgo vrsto let je vzgajal mlade, zdaj že odrasle, najprej kot učitelj v Rupi. Poučeval je tudi na strokovno-obrtnih šolah v Vrtojbi in Renčah. Bil je tudi vzoren vinogradnik in čebelar. Spoštovali so ga vsi gospodarji, ker jih je učil umnega kmetijstva. Rupenci so se tudi udeležili pogreba pokojnega učitelja Antona Ferlata in mu prinesli na grob cvetja v spomin.

Slovenski oktet na Dolenjskem

Znani pevski ansambel Slovenski oktet je pred kratkim gostoval na Dolenjskem, in sicer v Sodražici in Ribnici. Spored je obsegal slovenske in druge jugoslovanske umetne in narodne pesmi. Kot recitator pa je sodeloval zraven tudi član Slovenskega narodnega gledališča Andrej Kurant.

Koncerti violinista Igorja Ozima

Tudi nam znani violinist Igor Ozim in pianist Marijan Lipovšek sta priredila te dni vrsto koncertov po Sloveniji: v Ptuj, Mariboru, Celju, Kopru in nazadnje v Ljubljani. Igor Ozim je za svoj spored izbral naslednja dela: Mozartovo, Beethovno in Lipovškovo sonato, Ravelovo uspavanko, Debussyjev valček „La plus que lente“ in Paganinijeva „Campanello“.

Slovenski akademski jazz na Dunaju

Akademski jazz orkester „Ad hoc“ iz Ljubljane je pred kratkim sodeloval na 4. mednarodnem festivalu jaza na Dunaju. Slovenski ansambel je gostoval kot edini jugoslovanski predstavnik. V koncertnem sporedu je imel štiri skladbe Janeza Gregorja, ostale skladbe pa so bile tuje, priredil pa jih je Janez Gregor. Jazz ansambel šteje 12 članov in je zaslovel leta 1962, ko je v Helsinkih na študentovskem svetovnem festivalu jaza osvojil prvo mesto. Dolgoletni vodja ansambla je Franče Kapus.

Srebrnomašniški jubilej v Argentini

V Córdoba je pred kratkim čisto zasebno slavil srebrnomašniški jubilej č. g. Anton Grčman, kaplan v bolnišnici Tránsito Cáceres e Allende v Córdoba.

men pogajati se v senci in pod pritiskom trajajoče stavke.

Osrednji odbor Delavske sindikalne zveze je pooblastil člane odbora za pogajanja, naj takoj stopijo v stik z zvezno vlado in naj potem v roku 14 dni poročajo, kaj so dosegli. Po dosedanjih poročilih zahtevajo najmanj 8-odstotno zvišanje prejemkov namesto ponujenih 6,5 odst.

Prav tako pa tudi kmetije niso zadovoljni s poviškom le 20 grošev pri litru mleka. To utemeljujejo s tem, da teh 20 grošev nikakor ne krije povišanja proizvodnih stroškov, nastalih od l. 1963. Dalje Kmečka zveza vztraja na stališču, da morajo kmetje doseči izenačenje skupnega zasluzka oz. dohodka z onim, ki ga imajo njim enakovredne poklicne skupine. Zato je omenjena zveza pozvala osrednjo vlado, naj to vprašanje zadovoljivo reši do 5. aprila t. l., kajti sicer bo izvedla učinkovite protiukrepe dne 7. aprila. Vendar je bilo naknadno sklenjeno, da so ti protiukrepi zaenkrat do nadaljnjega odloženi v upanju, da bo medtem vprašanje mlečnih cen kolikor toliko zadovoljivo rešeno.

Komponist msgr. Stanko Premrl - umrl

V Ljubljani je umrl 14. marca po daljšem bolehanju monsignor in biseromašnik Stanko Premrl v 85. letu starosti.

Rajni Stanko Premrl je bil poznan v slovenskem kulturnem svetu kot odličen komponist in glasbeni pedagog.

Rojen je bil 1880. leta v Št Vidu pri Vipavi.

Glasbeni študij na Dunaju

Po ljudski šoli so ga poslali starši v latinske šole v Ljubljano. Potem se je vpisal na teološko fakulteto in postal duhovnik. Že kot mlad dijak v gimnaziji, posebno pa še, ko je študiral v bogoslovju, se je močno ukvarjal z glasbo in njenimi problemi. Toda popolnoma se je posvetil glasbeni umetnosti šele, ko je leta 1904 odšel študirat na Dunaj.

Tu si je pridobil obsežno glasbeno izobrazbo pri skladatelju Robertu Fuchs, glasbeno zgodovino pa v seminarju Guida Adlerja. Na Dunaju je tako spoznal takratne nove glasbene stilne smeri. Seveda te ni kar slepo posnemal in sprejel in se jim tudi ni čisto priključil. Vendar pa so te nove glasbene smeri v njem le zapustile določen odmev.

Zato se je tudi, ko je prišel v stik z Gojmirom Krekom, pridružil gibanju okrog „Novih akordov“, ki so že takrat pripravljali tla slovenski moderni. Vendar pa Stanko Premrl ni objavil mnogo svojih prispevkov v glasbeni reviji „Novi akordi“, ker je svoje ustvarjanje posvetil predvsem cerkveni glasbi.

Cerkveni in posvetni komponist

Šele leta 1909, ko je postal vodja cerkvenega zbora ljubljanske stolnice in leta 1910 urednik „Cerkvenega glasbenika“, je svojo modernejšo glasbeno usmerjenost uveljavil. Njegovo delovanje na tem področju je pomembno zlasti, ker mu je uspelo slovensko cerkveno glasbo odvrniti od Cecilijanstva ter jo približati ljudskemu duhu.

Komponist Stanko Premrl je zapustil v cerkveni glasbi poleg vrste zborovskih skladb, ofertorijev in drugih, tudi pomembno oratorijsko kantato na tekst Frančiškove „Sončne pesmi“.

Ustvarjal pa ni samo v cerkveni, ampak prav tako tudi v posvetni glasbi. In na tem področju je bilo delovanje komponista Stanka Premrla zelo važno. Posebno kot glasbeni pedagog je imel velike zasluge, ker je vzgojil vrsto slovenskih glasbenikov. Saj je poučeval od leta 1919 do 1945 na ljubljanskem konservatoriju, po drugi svetovni vojni pa, ko so v Ljubljani ustanovili akademijo za glasbo, je bil tu redni profesor, kjer je poučeval orgle ter teoretske predmete.

Komponist Stanko Premrl pa ni zastopal ekstremne moderne, marveč zmerno moderno smer v slovenski glasbi. To pa je zastopal v cerkveni kakor v posvetni glasbi. Nje-

V „Galeriji 61“ razstavlja Josef Gabler

V „Galeriji 61“ so te dni odprli slikarsko razstavo Josefa Gablerja. Obiskovalcu te razstave se odpre nov svet slikanja. Z besedo nov pa ni mišljen nek nov način slikanja, marveč kakšno to te umetnine nastane. Na prvi pogled se ti zdijo, da so te slike olja — 23 po številu — nekaj nenavadnega, vendar, potem ko jih opazuješ nekaj časa, zaslužijo ta olja zanimanje gledalca.

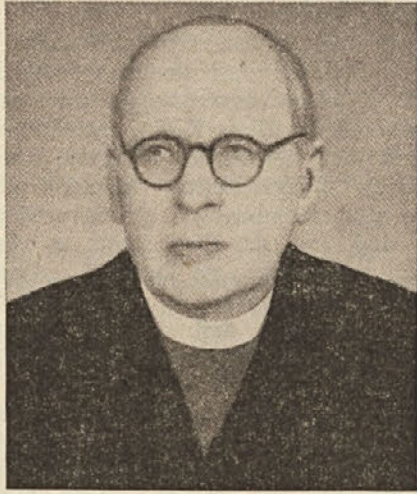
Slikar - umetnik Josef Gabler je pri delu svojih olj zapustil svet običajnega predmetnega slikanja in jih je skušal s čisto svojega individualnega (osebnega) vidika gledalcu nekako odtujiti in spremeniti, to je drugače kot ustvarjajo ostali slikarji.

Gabler imenuje to „slikanje, gledano od zgoraj, kot če bi prosto viseli v zraku, iz ptičje perspektive in gledano tudi iz drugih vidnih polj.“ Namesto do sedaj običajnega — pri slikarjih — nariša nekega motiva, pokaže umetnik tloris.

Gabler sam pravi: „Čutimo se še vedno navezani na tla, zemljo. Navajeni smo opazovati prirodo, nek motiv ali vzorec tako, kot če bi vse to skozi okno opazovali. Tudi pri potovanjih delamo isto. Če pa voziš svoj avto, pa se dogaja čisto nekaj drugega: pogled naprej — pogled nazaj ti omogoča ogledalo — na levo, na desno. V tem primeru se združijo štiri vidnja v eno podobo. Izgleda, kot da smo premagali stališče opazovanja skozi okno.

govo glasbeno komponiranje ni bilo nikoli težko razumljivo, saj je bilo njegovo načelo: „Piši glasbo, ki ne bo razumljiva samo za ozek krog poslušalcev!“ Najlepi primer za to je njegova „Zdravljica“. Vrsta slovenskih skladateljev je že komponirala to Prešernovo pesem, a ostala je le Premrlova „Zdravljica“.

Umetnik Premrl je bil močno plodovit komponist, saj je zapustil preko tisoč opusov, ki vsi kažejo zrelost, resnost in prehtanost. To dokazujejo njegove orkestralne

skladbe „Božična suita“, „Pastorale v G-duru“, „Simfonietta“ in „Scherzo“, „Deux danses enfantines“ za klavir in eksperimentalni samospjev „Memento mori“.

Pogreb msgr. Stanka Premrla

V sredo, 17. marca, so v Ljubljani slovensko pokopali komponista in glasbenega pedagoga monsignora in biseromašnika Stanka Premrla. Na mrtvaškem odru je ležal v alogizijevski kapeli, kamor so ga pri-

† Valentin Zupančič

V torek, 23. marca, so v središču rudarske pokrajine Pas-de-Calais v severni Franciji položili k večnemu počitku starostno slovenskih izseljenskih duhovnikov, monsignora Valentina Zupančiča. Zastopnik slovenskih katoliških Društev sv. Barbare in Bratovščin Živega sv. rožnega venca so se s svojimi zastavami zadnjič poklonili svojemu dolgoletnemu duhovniku, voditelju in očetu naših izseljencev v tem delu Evrope.

Pokojni je bil doma v Ljubljani, rojen 14. 2. 1883. V mašnika je bil posvečen zadnje leto v bogoslovju in naslednje leto, 1908, je postal kaplan na Dovjem pri znamenitem triglavskem župniku Jakobu Aljažu. Od tam ga je vodila pot v Ljubljano k uršulinkam za spirituala, nato pa v Polhov Gradec, kjer je več let župnikoval.

V prihodnosti: bomo leteli in plavali ali viseli v zraku. Nič nas ne veže več na tla — zemljo, ker se prosto gibljemo v zraku. In vprav ta sestavina je bila v slikarstvu do sedaj zanemarjena.

Torej je ravno po Gablerjevem vidiku „gledanje iz v zraku visečega stanja problem predstavljanja.“ Ta poskus je jasno izražen v njegovih 23 oljih (oljnatih slikah). Zdi se ti celo, da to kar čutiš, ko gledaš njegove slike. Gablerjeve barve se med seboj prepletajo z mnogimi liričnimi odtenki. Pri izbiri izraznih sredstev je močno občutljiv in kljub temu premore umetnik doumeti svoj svet.

Arhitekt Rudolf Nitsch pravi o slikarju - umetniku sledeče: „Smer in pogled si določa današnji človek sam, in sicer s svojo odločitvijo, tako da postavlja svoj „jaz - individuum (osebo)“ v središče vsega dejanja in nehanja, bitja in žitja. Vendar pa je ta umetnikov svet brez dvoma tudi naš svet. Seveda se bomo morali šele navaditi na letanje in videnje (plavanje) v zraku, kajti vesolja še ni človek osvojil, pa tudi tehnika orje šele pot umetnosti. Tudi najnovejši izsledki in spoznanja prirodoslovnih ved bodo dala umetnosti novega zagona.

Razstava, ki je odprta še do 8. aprila, nudi obiskovalcem dovolj prilike za živahno razpravljanje Gablerjevih stvaritev, to pa ne toliko zaradi kvalitete kot zaradi svojevrstnega pojmovanja slikarstva.

še kropiti velike množice vernih ljubljancanov.

V sredo popoldne so ga prenesli v stolnico, kjer je bila maša zadušnica, ki jo je daroval stolni proš dr. Stanko Lenič, ob prisotnosti nadškofa, kapitlja in bogoslovcev ter ogromne množice ljudstva. Msgr. Lenič je ob evangeliju imel krasen govor. Na koru pa so pevci zapeli pokojnikov „Requiem“.

Drugi del pogrebne svečanosti je bil na Žalah. Tu se je od pokojnega skladatelja poslovil profesor Ramovš, ki je izrekel prisrčne besede v imenu društva slovenskih komponistov. Sprevod je šel nato do cerkve Sv. Križa na pokopališču, kjer je opravil pogrebne molitve nadškof msgr. Jože Pogačnik, nakar so rajnega biseromašnika Stanka Premrla položili v grob blizu škofov Jegliča in Vovka. Ob grobu je z iskrenimi besedami onisal lik Stanka Premrla sam nadškof dr. Jože Pogačnik. Poudaril je njegove zasluge posebno na področju cerkvene glasbe, zraven pa ni pozabil omeniti tudi duhovniške vrline pokojnega Stanka Premrla. V slovo so se oglasili še bogoslovci, ki so dolgoletnemu glasbenemu vzgojitelju mnogih rodov zapeli še zadnje nagrobnično-žalostinko.

S Premrlom je legel v grob nestor slovenskih komponistov, ustvarjalec, ki se je obenem z Antonom Lajovicem, Emilom Adamičem, Gojmirom Krekom in drugimi slovenskimi skladatelji uvrščal v rod slovenskih komponistov, ki je v novoromantični stilni izraz uvajala še elemente moderne miselnosti. S Premrlom je izgubila slovenska glasbena kultura enega izmed najvidnejših cerkvenih in posvetnih komponistov.

Slovinci bomo ohranili umetnika-skladatelja Stanka Premrla v trajnem in častnem ter spoštljivem spominu!

stalnega slovenskega duhovnika!“ Na te kliče se je odzval g. Valentin Zupančič. Zapustil je lepo župnijo in se podal na tuje, v neurejene razmere, kjer je začel pravo misijonarsko življenje. Izseljenski duhovnik mora biti neprestano na poti in mora tekati za ovčicami od kraja do kraja. Pa ni samo duhovnik; biti mora tudi socialni delavec, nešteto krat kulturni buditelj, učitelj, skratka: vse. G. Zupančič je postal svojim razkropljenim rojakom vse. Tamkajšnji škof je spoznal njegovo veliko osebnost in mu je za vzor svoji duhovščini in v pohvalo slovenskih naseljencev preskrbel imenovanje za monsignorja. Več kot 25 let je misijonaril med svojimi rojaki, dokler ni onemogel in mu je rajni prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman poslal pomočnika, sedaj njegovega naslednika, č. g. Stanislava Kavaljara. S svojimi verniki je rajni Zupančič preživel

Gostovanje ljubljanske Opere v Celovcu

V Našem tedniku-Kroniki smo že dvakrat omenili, da bo v Celovcu gostovala v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo ljubljanska Opera. Ljubljanski operni ansambel bo namreč kot znano uprizoril veliko rusko opero v štirih dejanjih „Knez Igor“ Aleksandra Porfirjeviča Borodina.

Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane bo gostovala v petek, dne 9. in v soboto, dne 10. aprila, in sicer bo obakrat uprizorila isto opero, to je „Kneza Igorja“. Začetek obeh predstav bo ob 19.30.

Za boljše razumevanje stvaritve prinašamo na 7. strani, to je pod „Pisano branje“ vsebino opere.

S peresom skozi vas in življenje

„S perom kroz selo i život“ je naslov knjige, ki je izšla v Zeleznem na Gradiščanskem ob 70-letnici preč. gospoda Ignaca Horvata, župnika v Frakanavi.

Ignac Horvat je najplodovitejši sodobni gradiščanski pisatelj. Ker ves čas živi med ljudstvom in za ljudstvo, more tudi za ljudstvo najbolje pisati. Vě, kaj ljudje radi berejo, zaveda se, da mora dobro vplivati na svoje rojake. Horvat je začel pisati že kot bogoslovec. Od leta 1922 je sodelavec vseh gradiščanskih publikacij. Ni časopisa za katerega ne bi prispeval. Od leta 1933 urejuje tudi „Gradiščanski koledar“, ki ima prav po njegovi zaslugi visok nivo.

Jubilant se je rodil 1. februarja 1895 v Mallem Boriščofu. Roditelji so bili mali posestniki; oče je moral v tujino na delo, da je družina mogla živeti. Po nekaj letih osnovne šole se je šel na Ogrsko učiti madžarščine. Taka je bila tedaj navada.

Kot nižješolec je študiral na različnih gimnazijah; mizo so mu pogrinjali dobrotniki vsak dan v drugi hiši. Vztrajal je do mature, vstopil v bogoslovje, ga dokončal in leta 1918 pel novo mašo. Pastiroval je v raznih krajih svoje domovine. V Pinkovcu je zgradil novo cerkev. Od leta 1938 pase duše v Frakanavi. Vseskozi se udeležuje in kaže pota tudi v hrvatskih kulturnih društvih.

To je okvir življenja velikega moža: svečenika in rodoljuba, ki je vse svoje moči daroval Bogu in narodu. Naj še dolgo vrsto let živi čil, zdrav in delaven med svojim ljudstvom.

„Dve novi slovenski knjigi“

Pred nedavnim sta izšla v Trstu pri „Sodobni knjigi“ dva izbora proze in poezije slovenskega zamejskega literarnega ustvarjanja.

Prva knjiga, katere avtor Lev Detela živi na Dunaju, je „Blodnjak“ (Sedem pripovedi), zbirka proznih tekstov, „ki predstavljajo v moderni obliki izraženi upor proti krivicam našega sveta“. Mladi avtor (1939 v Mariboru rojen) skuša v teh od grozot in protislovij modernega sveta zasenčenih črticah prikazati neizbežni, a vendar še tu in tam svetli položaj modernega človeka.

S sličnimi očmi gleda na svet Milena Merlak Detela, avtorica pesniške zbirke „Sodba od spodaj“, ki je tudi izšla 1964 pri „Sodobni knjigi“ v Trstu. Človek brez domovine, človek na poti proti neznanemu cilju nas pogosto sreča v teh pesmih.

Knjigi, ki se odlikujeta tudi po prikupni zunanji obliki, lahko dobiti v Mohorjevi knjigarni v Celovcu.

vso viro druge svetovne vojne, ki je divjala tudi preko krajev severne Francije. Po drugi svetovni vojni je prišla druga vihra, ki je hotela uničiti med Slovenci vsa katoliška društva. Toda rajni monsignor je stal kot hrast in z njim so stala vsa društva. Ostala so to, kar so bila — kakor malokatero druga društva med našimi izseljenci namreč: slovenska in katoliška.

Zadnja leta je rajni monsignor preživel v zatišju doma za stare ljudi ob francosko-belgijski meji. Sedaj je ugasnil žar njegovih oči in njegovo plemenito srce, polno dobrote za našega človeka na tujem, je prenehalo biti. Po vsej teži tega zemeljskega življenja je našel vso srečo ob božjem Srcu v večnosti, kateremu je vse življenje z vso odločnostjo služil. Naj počiva v miru božjem — naš veliki izseljenski misijonar.

CELOVEC

Pobalinska šala z znanilnikom požara

Ko so odkrili v nedeljo ponoči štirje pobalini po obisku kavarne v nebotičniku v Celovcu, v pritličju znanilnik požara, so si še hitro izmislili neslano šalo. Pri tem so enostavno spravili v pogon avtomatično napravo znanilca požara in skoro istočasno je že drvela poklicna požarna bramba na mesto namišljenega požara. Pobalinsko početje teh štirih paglavcev pa je slučajno odkril lastnik kavarne in je zasedoval pobalino, ki so hoteli brž zbežati in se odtegniti na ta način roki pravice. Toda medtem pa so tudi že obvestili policijo nekega patrolnega avta, ki je pobegle falše kmalu zasačila v Kolodvorski ulici.

Glavni storilec te neslane šale, nekli osemnajstletni mehanikarski vajenec se bo moral zagovarjati na sodnji zaradi zlorabe znamenja v sili. Kot opravičilo za svoje pobalinsko dejanje je navedel mehanikarski vajenec dejstvo, da je bil v tistem času močno pijan.

Razstava „Lep dom“ v Celovcu

Ob jubileju štiridesetletne dejavnosti v Avstriji prireja gradbena hranilnica in posojilnica „Wüstenrot“, od 1. do 14. aprila 1965 v Domu umetnikov v Celovcu, razstavo „Lep in prijeten dom“. Razstavljenih je veliko število načrtov, ki so jih izdelali razni arhitekti, ki so se udeležili tekmovanja pod geslom „Lep in prijeten dom“ in ki ga je razpisala gradbena hranilnica in posojilnica „Wüstenrot“.

Ista razstava je vzbudila močno zanimanje že na Dunaju in v drugih glavnih mestih zveznih dežel in si jo je ogledalo 15.000 ljudi. Razstava kaže predvsem različne možnosti pri gradnji enodružinskih domov (hišic).

Vsak tisočeri obiskovalec razstave „Lep in prijeten dom“ bo prejel zastoj veliki gradbeni zvezek „Wüstenrot“.

2. konjski jahalni in skakalni turnir

V Celovcu bodo 3. in 4. aprila 2. konjske jahalne in skakalne tekme, ki se jih bodo udeležili vsi turnirski jezdec Avstrije s 60-timi plemenitimi konji.

V okviru 2. konjskega jahalnega in skakalnega turnirja (tekmovanja) v mestni hali bodo sledeče prireditve:

V soboto, dne 3. aprila 1965 bo od 15. do 17. ure prireditve za otroke in mladino; enotna vstopnina do 18. leta znaša 10.— šilingov, medtem ko plačajo odrasli spremljevalci mladine in otrok 20.— šilingov.

Isti dan od 19. do 22. ure bo prvi del turnirja (tekem).

V nedeljo, dne 4. aprila 1965, bo od 19. do 22. ure drugi del tekmovanja (turnirja) s počastitvijo zmagovalcev.

Vstopnice dobite v predprodaji v „Kärntner Landesreisebüro (Koroški deželni potovalni urad), Neuer Platz 1, telefon: 43 21 in v vseh podružnicah tega urada.

SVEČE

Predavanje s skioptičnimi slikami

Iz daljnih Vogrč je prišel v nedeljo med nas g. Vinko Zaletel. Kazal nam je barvne slike z 38. avharističnega kongresa v Bombayu v Indiji. On se je kot edini Korošec udeležil te svetovne prireditve; za nas je fotografiral, snemal na trak najvažnejše in najlepše dogodke, pa tudi revščino in bedo tistih dežel, da bi se navdušili za Evharistijo, da bi sočustvovali z ubogimi, da bi spoznali poslanstvo Cerkve. Res so nas vse navdušile prekrasne barvne slike; komentar se je tudi odvijal s traka, za zvočno kuliso so bili posnetki plesov in godbe. Ob 250 slikah smo dobili vpogled v slavnosti, zelo lepe so bile slike papeža na kongresu, presunila nas je revščina tamnojnega prebivalstva. Gospod predavatelj nam je obljubil še eno predavanje. Tudi tega se že sedaj veselimo.

SELE

(15 let župan)

Redki so slučajji, da je kdo štirikrat zaporedoma izvoljen za župana. Naš župan g. Simon Ogris pa more z zadovoljstvom gledati na zaupanje in priznanje, ki mu je bilo izkazano s štirikratno izvolitvijo. Te dni je minilo 15 let, odkar je prvič zasedel županski stolec. Ta jubilej je občinski odbor v nedeljo, 21. marca, lepo proslavil.

Po kratki občinski seji so odborniki spremlili župana v šolo, kjer so jih v okusno okrašeni veliki šolski sobi že pričakovali

Pri nas na Koroškem

17. kmečko-izobraževalni tečaj v Celovcu

V Celovcu je bil od 16. do 18. marca 17. kmečko izobraževalni tečaj, ki ga je priredila Koroška kmečka zbornica.

Tridnevni kmečko-izobraževalni tečaj je otvoril predsednik Koroške kmečke zbornice državni poslanec, ekonomski svetnik Gruber. V svojem pozdravnem govoru je najprej pozdravil navzoče, potem pa je prešel na pomen kmečkih izobraževalnih tečajev. Ekonomski svetnik Gruber je nadalje orisal v otvoritvenem govoru pomembno vlogo kmečke zbornice v mejah poklicne izobrazbe in poklicne posvetovalnice, pospeševanje prodaje in prometa in vobče zanimanje za domače kmetijstvo.

Posebno pozornost je vzbudilo še dejstvo, da je obiskal tečaj, ki je bil v slavnostni dvorani šole „Kucherhofa“ v Celovcu, predsednik Zveze avstrijskih posestev grof Ferdinand Piatti, ki je bil med odločilnimi pobudniki tega vseavstrijskega gospodarskega kmečkega zimskega zasedanja, in ki se lahko smatra kot glavno zborovanje avstrijskega kmetijstva. Razveseljivo je torej, da sega zanimanje za koroško zborovanje preko mej naše zvezne dežele.

Po otvoritvi kmečko izobraževalnega tečaja je imel predavanje dr. Bischoff, docent na kmečki visoki šoli Stuttgart-Hohenheim v Zahodni Nemčiji. Predmet nje-

govega predavanja je bil „Predpogoji in možnosti za poenostavitev kmečkega obrata“. Za njim pa je predaval direktor za rastlinsko proizvodnjo Tirolske kmetijske zbornice, dipl. ing. dr. Kurt Liebscher o sodobnem siliranju.

Drugi dan kmečko-izobraževalnega tečaja so bila na vrsti sledeča predavanja: „Tržni problemi avstrijskega kmetijstva“ (predavatelj dr. Hans Korbl, tržni referent predsedniških konferenc Avstrijske kmečke zbornice); „Poenostavitev kmečkih obratov in njih mehanizacija“ (predavatelj profesor dipl. ing. dr. Karl Rehr iz visoke šole za poljedelstvo na Dunaju); „Avstrijsko planinsko govedo na svetovnem tržišču“ (predavatelj dipl. ing. dr. Thomas Santner, ravnatelj salzburske kmečke zbornice).

Tretji dan tečaja pa sta bili dve predavanja: „Skupne oblike kmečkega gozda“ (predavatelj docent dipl. ing. dr. Erwin Nießlein) in pa „Gozdno gospodarstvo agrarnih skupnosti in sosedstva na Koroškem in njih zgodovinski razvoj“ (predavatelj dvorni svetnik v pokoju dr. Wolfram Haller iz Beljaka).

17. kmečko-izobraževalni tečaj je obiskalo okoli 300 poslušalcev in številni častni gostje.

Pevski zbor Jakob Gallus-Petelin iz Celovca

vabi vse prijatelje lepe pesmi na

vokalni koncert

slovenskih umetnih in narodnih pesmi

v nedeljo, 4. aprila 1965,

popoldne ob pol treh v **Pliberku** (Schwarzlnova dvorana)

zvečer ob pol osmih v **Škocijanu** (Farni dom)

in v nedeljo, 11. aprila 1965

ob desetih na **Djekšah** in ob treh v **Kazazah**

nekdanji občinski odborniki, zastopniki organizacij, uradov, pevski oktet in šolarji. Skrbno sestavljeni spored slovesnosti je obsegal 16 točk. Prvih šest so izpolnili otroci z ubranim petjem in ljubimi deklamacijami. Šolski ravnatelj g. Jaklič je nato opisal napredek šolstva v Selah glede šolskih poslopij in poučevanja tekom županovanja jubilaranta, nakar mu je učenka s prisrčnim voščilom poklonila šopek cvetlic.

Občinski odbornik g. Herman Velik je jedrnato orisal življenjsko pot slavljence in ga predstavil kot moža preprostega stanu, a velikih zmoglosti, moža dela, kulturnega delavca, ki je ostal zvest svojemu narodu in veri. Lepe uspehe pri gradnji cest, šole, elektrifikacije itd. more občina beležiti, ki jih je občinski odbor pod vodstvom županovim v teh letih dosegel.

Kot viden znak zahvale in priznanja je nato podžupan Jožef Oraž slavljenca poklonil danilo, kovinasto plaketo z vrezano risbo Sel, potem so mu čestitali še drugi: zastopnika obeh drugih strank občinskega zastopstva, orožniške in carinske postaje, športnega in prosvetnega društva in požarne brambe.

Domači župnik je v svojem nagovoru poudaril, da je za napredek v gospodarskem, kulturnem in verskem oziru potrebno sodelovanje občine, šole in cerkve. V znak te pripravljenosti so si med splošnim obravnavanjem župan, šolski ravnatelj in župnik v krogu sklenili roke. Koroška himna je zaključila lepo slavje.

Vsa slovesnost je imela nadstrankarski značaj, govorilo in pelo se je slovensko in nemško in je potekala v prisrčni domačnosti. Dokazala je, da je mogoče premostiti vsa nasprotstva, če je dobra volja in se vsi ravnaajo po pravilu:

V potrebnih rečeh — edinost,
v potljivih — prostost
v vseh pa — ljubezen!

Oder mladje zaključil
igralsko sezono

V nedeljo je „oder mladje“ v srednji dvorani Glasbenega doma v Celovcu praznoval jubilej, ki spada med svetle trenutke v novejši kulturni zgodovini koroških Slovencev. 50-krat so mladi idealisti od ustanovitve odra pred nekaj leti, do danes nudili po naših odrih z različnimi zahtevnimi in manj zahtevnimi igrami duševno hrano v skrbni in spretni izvedbi. „Scapinove zvižaje“ (o igri in o uprizoritvi bomo bolj natančno še spregovorili v naslednji številki Našega tednika) so v nedeljo zadnjič razburile občinstvo.

Na posviloitem večeru, na katerem je bila navzoča tudi nova generacija igralcev, ki bo tradicijo vezala naprej, je režiser Erik Prunč z mikrim in hkrati veselim očesom izrekel zahvalo vsem, ki so prispevali, da je delo tako uspešno dozorevalo. Posebna zahvala je veljala ravnatelju Slovenske gimnazije ter Krščanski kulturni zvezi za moralno in finančno podporo. Vsak izmed igralcev in muzikantov je nato iz rok g. ravnatelja sprejel s hvaležnostjo kot priznanje svojega dela knjižno darilo.

Dr. R. V.

BISTRICA V ROŽU

(Vodni bazen)

V mali vasi na Polani je postalo v zadnjem času zelo živahno. Štiri tvrčke, ki so prevzele delo zajezitve Drave, so že začele postavljati barake za delavce in za material. Dospeli so tudi že veliki stroji. Tostran reke v Logu tudi že končujejo okrog 10 metrov globok in 2 metra širok studenec, ki bo dal vodo za gradnjo in ljudem. Cevi za vodovod so deloma že v zemlji, onkraj Drave na ozemlju, pd. Goričnika pa pripravljajo za vodo bazen.

Ze sedaj imamo lepo zvezo z našimi sosedi Gorjanci. Ko pa bo vse končano in bo speljana tudi lepa cesta h Gorjanski, bo pa še lepše. Tudi našim fantom ne bo treba več prepevati: „Ko bi jaz pobil z Dravco preplavati znou,“ kajti že zdaj gre lahko kar peš po najlepšo Horjančico na Gure.

Predavanje z barvnimi slikami in zvočnim trakom:

SVETOVNI EVHARISTIČNI KONGRES
V BOMBAYU

bo na željo mnogih, ki se niso mogli udeležiti zadnjega predavanja v Kolpingovi dvorani,

PONOVO V ČETRTEK, 8. APRILA 1965,
OB POL OSMIH ZVEČER

v dvorani Mohorjevega doma v Celovcu.

Vabljeni!

Baročna plastika v Sloveniji

V sredo, dne 24. marca, zvečer je predaval v modri dvorani celovškega konservatorija direktor Pokrajinskega muzeja v Mariboru profesor dr. Vrišar o baročnem kiparstvu v Sloveniji. Predavanje bi moralo biti že 5. marca, pa so ga morali zaradi žalovanja ob smrti predsednika dr. Schärfa preložiti.

Predavatelja dr. Vrišarja je povabilo Avstrijsko-jugoslovansko društvo. Predsednik tega društva Matthias Krasnig je predstavil hvaležnemu poslušalstvu predavatelja kot enega najmlajših umetnostnih zgodovinarjev Jugoslavije, saj je star komaj 45 let in je napredoval zaradi svojih sposobnosti za direktorja Pokrajinskega muzeja v Mariboru. Predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva je tudi dejal, da je mladi znanstvenik učenec znanega slovenskega umetnostnega zgodovinarja univerzitetnega profesorja dr. Franceta Steleta.

Dr. Vrišar, katerega predavanje so spremljale skioptične slike, je povedal, da so umetnostni zgodovinarji mnenja, da se je baročna plastika v Sloveniji pod vplivom dveh umetnostnih struj razvila v neko izrazito, in značilno celoto. Za zahodno Slovenijo, to je bivšo Kranjsko in Goriško je bil odločilnega pomena italijanski vzor, medtem ko je vplival na slovensko štajersko alpski, predvsem graški vzor.

V prvih desetletjih po tridesetletni vojni, torej nekako po 1660 letu se pojavijo prva znamenja baročne umetnostne dejavnosti. Bili so to kamnoseki Goriške, ki so baročno kiparstvo prinesli v Slovenijo.

Največ zaslug za to imajo kiparji Cussa, Bozzo in Contieri. A višek je dosegla baročna plastika, ko je deloval v Sloveniji Francesco Robbas. Bil je taka umetniška

osebnost, da je segal njegov vpliv v Celovec in Zagreb. Njegov učenec Franc Rottmann, ki je deloval kot kipar in kamnosek v Celovcu in Krki (Gunk) je poskrbel, da se je Robbasov vpliv razcvetel tudi tu.

Kipar Cussa je izdelal oltar v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, Bozzo skulpture velikih na ljubljanskem bogoslovju, Robbas pa oltar sv. Rešnjega Telesa v ljubljanski stolnici.

Kipe te umetnostne struje odlikujejo nakazani gibi rok, skrbno izdelani obrazi in razkošnost oblačil.

Druga umetnostna struja, ki pa je prišla iz severa (Gradec) je v istem času razpletla svoj vpliv na slovensko štajersko, posebno v Mariboru. Tako je doseglo kiparstvo vzhodne Slovenije svoj prvi višek v tako imenovani „mariborski šoli“, kjer sta imela glavno zaslugo za razcvet baročnega kiparstva Krištof Reiss in Janez Gregor Božič. Kipar Mihael Pogačnik pa je svoj stil razširil na ostali del slovenskega štajerskega področja. Svoj drugi razcvet - višek pa so prinesli štajerski graški baročni kiparji mojstri. V sredini 18. stoletja sta prinesla to umetnost Philipp Jakob Straub in Veit Königer. Posebno prvi je v svoji „mariborski šoli“ ustvaril pomembna dela. Sele na začetku 19. stoletja palagoma ugaša vpliv baročnega kiparstva.

Dr. Vrišar je ob koncu predavanja dejal, da kljub temu, čeprav je bila Slovenija le obrobno področje baročnega kiparstva, raziskujejo radi umetnostni zgodovinarji danes z zanimanjem tudi to področje, tako da moramo sedanjo baročno umetnost Slovenije smatrati kot delček, celotne evropske umetnosti.

Vpliv temperature na rast in pridelek

Med okoliščinami, ki učinkujejo na rastlinstvo, je najvažnejša temperatura, saj postavlja skrajne meje rasti. Spodnji meji, t. j. najnižji temperaturi, pri kateri je še možna rast, pravimo „biološki minimum“, a zgornji, to je najvišji — „biološki maksimum“. Nekje vmes je razpon, kjer so najugodnejše temperature za rast — to je „temperaturni optimum“.

Razvojno stanje rastline in temperatura

Raziskovanja na poskusnih poljih in v laboratorijih so pokazala, da učinek temperature zavisi poleg drugega še od trenutnega razvojnega stanja rastline. Na primer za kalenje rastlin so temperaturni pogoji drugačni kot za cvetenje itd. Zato moramo posebno proučevati vpliv temperature na fenološke stopnje ali faze, tako namreč pravimo značilnim razvojnim stopnjam vegetacije. Razen od fenoloških stopenj zavisi vpliv temperature tudi od lastnosti zemljišč, od svetlobnih pogojev, od vetra in dr. V splošnem učinek biološkega optimuma pojema, če so drugi pogoji nezadostni. Učinek temperature in drugih meteoroloških činiteljev je močnejši v začetku razvoja. V praksi so poskušali določevati, koliko časa trajajo različna medfazna razdobja po povprečnih dnevniških temperaturah, in sicer tako, da so zbirali vsote povprečnih temperatur od začetka tistega fenološkega pojma. Ko naraste taka vsota do določene velikosti, nastopi naslednja fenološka faza. Tovrstne temperaturne vsote so svoj čas imenovali „toplotni ekvivalent“, toda prej bi jih lahko imenovali „temperaturni ekvivalent“, kajti toplota in temperatura sta povsem različna pojma, zato ne smemo zamenjavati eno z drugim.

Prvenstvene važnosti je tudi, da temperatura rastlin in kakršnihkoli površin še malo ni enaka temperaturi zraka. Na površjih namreč nastaja zaradi neposredne pretvorbe sončnih žarkov v toploto, previsoka temperatura; ta more biti na izpostavljenih delih celo 30 stopinj višja kot v zraku. V nočnem času pa so vsa površja, izvzemši živo skalo, asfalt in večje mase betona, hladnejša od zraka, in to tem bolj, čim jasnejša in mirnejša je noč.

Razporedbi temperature na površju predmetov in zemlje pravimo „mikrotemperaturno polje“. Razlikujemo pozitivno in negativno mikrotemperaturno polje. Prvo pomeni preogretost površij v primeri z zra-

kom, drugo pa preohlajenje. Ker se rastlinstvo ne razvija pod vplivom temperature zraka, marveč pod vplivom lastne temperature, ki se razvija na rastlinskem površju, t. j. pod vplivom mikrotemperaturnega polja, ne more biti predpisani temperaturni ekvivalent, ki se nanaša na temperaturo zraka, enak z dejanskim temperaturnim ekvivalentom tiste fenološke faze. Razlika med obema ekvivalentoma je tem večja, brž ko je vreme bolj jasno in mirno. Ob vetrovnem in še bolj ob deževnem vremenu mikrotemperaturno polje praktično izgineva in tedaj je temperatura zraka skoraj ali popolnoma enaka temperaturi rastlinskih ali drugih površij. Iz tega je razvidno, da se znanstveno določeni temperaturni ekvivalenti drže le pri vseh drugih enakih podnebnih pogojih. Ker pa je to redkokdaj izpolnjeno, nastajajo omenjena nesoglasja med predpisanimi in opazovalnimi vrednostmi.

Nizke temperature vplivajo na rast in letino med mirovanjem rastlin — pozimi in ponoči

Izkazalo se je, da so nizke temperature med mirovanjem vzpodbudne predvsem za razplodne dele in zato neposredno vplivajo na pridelek. Tudi temperaturni ekvivalenti razvojnih stopenj se zmanjšujejo, če so zime mrzle in noči hladne. Po nekaterih izjemno toplih zimah v Ameriki sadno drev-

je spomladi sploh ni ozelenelo, ker se je preveč dvignil temperaturni ekvivalent za razvojno stopnjo ozelenitve. Temperaturni ekvivalent za cvetenje je v nasprotju z ozelenitvijo manj občutljiv na zimske temperature, zato je v omenjenem primeru drevje slabo cvetelo. Pri nas na Koroškem ni toliko toplih zim, da bi povzročile omejenega neugodnosti, vendar pa se kažejo zimske temperature na letini. Pri ozimni pšenici so ugotovili, da imajo največji vpliv na letino temperature zgodaj spomladi. Če so v navedenih obdobjih temperature izrazito pod dolgoletnim povprečkom, potem sledi nadpovprečna letina. To kaže, da je učinek zgodnjespomladanskih temperatur na letino ozimne pšenice toliko velik, da ga ne zbrise niti kasnejše neugodno vreme. Seveda kasnejše vreme ni brez pomena, zato precej moti povezavo med marčevo temperaturo in letino. Pri ozimnih žitih je zelo važen temperaturni potek tudi jeseni po setvi. Od jesenske temperature in od drugih meteoroloških okoliščin, predvsem od vpadnih zalog v zemlji in od stopnje osonečenja, zavisi, kako se bo razraščalo ozimno žito ob nastopu zime. Premalo, kakor tudi preveč razraščena žita teže prezimujejo. Tudi odpornost proti mrazu zavisi od jesenskih temperatur. Tako povzročajo jesenske temperature, ki so le malo višje od biološkega minimuma in če istočasno vlada sončno vreme, utrditev za do — 15 stopinj Celzija. Prvi zimski mraz s temperaturo do — 5 stopinj odpornost proti mrazu še veča.

Koliko obresti zahtevajo?

Iz ameriškega časnika „Time“ navajamo zanimive podatke, zbrane na podlagi raznih statistik o obrestnih merah na posojila v posameznih državah na svetu. Članek, ki je zelo na preprost način napisan, bo prav gotovo zanimal tako povprečnega človeka kot ljudi iz poslovnih krogov, ker bo vsakemu takoj razumljiv in jase.

V Hongkongu, Rimu, Buenos Airesu, Zürichu in v tolikih drugih mestih, ki jih iz razumljivih razlogov ni mogoče naštet, pravi pisec članka, srečujemo pred blagajniškimi okenci bank dolge vrste ljudi. Ni jim žal čakanja, ker prosijo za posojilo, za katero so pripravljene plačati določeno ceno, t. j. toliko, kolikor se v posameznih državah zahteva obresti na posojila. Od Aristotela do Adama Smitha je bila „cena denarja“ vedno različna, tako v času kot v kraju.

Leta 1964 se je denar podražil. Pod pritiskom inflacije in ekonomske ekspanzije, centralne banke ZDA, Nizozemske, Belgije, Francije, Švedske, Vel. Britanije in Japonske so letos povečale diskontno mero, kar je povzročilo, da so tudi zasebne banke zvišale obrestno mero. Inflacija, ki je preplavila številne države je prisilila posojilodajalce, da so dvignili obrestno mero, da se zavarujejo proti razvrednotenju valuti, ki jo prejemajo v obliki obrokov na podeljeno posojilo.

S kreditom oz. posojilom imajo velike težave v Latinski Ameriki. Posojilojemalci so

pripravljene plačati na posojila tudi 60 odst. obresti. V Braziliji plačujejo celo 20 odst. mesečno. V Argentini je prišlo do incidentov, ko je vlada sporočila, da je zagotovljeno mednarodno posojilo za financiranje gradnje stanovanj. Številna množica je namreč v tekmi za posojilom vdrila v banko, da pride prej na vrsto in v gneči razbila okna in prevrnila pisarniške mize in drugo opremo. Vse zato, da si zagotovi posojilo in ga drago plača.

V jugovzhodni Aziji znaša obrestna mera 20 odst., v Iranu od 8 do 15 odstotkov. Na Srednjem vzhodu, n. pr. v Libanonu poslovni ljudje plačujejo od 5.50 do 12 odstotkov obresti na prejeta posojila.

V Švici je denar „poceni“. Letna obrestna mera znaša 4,5 odst. v ZDA 5 odst. V večini zahodnoevropskih držav se obrestna mera za poslovne kroge vrti med 7 in 9 odst. Nekateri države v razvoju, da bi pritegnile investitorje, so znižale obrestno mero na kredite, v nekaterih primerih na višino Zürichu in New Yorka.

Tudi verski moment ima svojo vlogo. Na primer v Združeni arabski republiki kmetje prejema brezobrestna posojila, ker muslimanska vera prepoveduje vsako obliko obresti. V Pakistanu je celo parlament ukrepal o predlogu, da se prepove obrestna mera, češ da nasprotuje koranu.

Višina posojila in obrestna mera se razlikujeta, ko gre za velike „business“. Tako n. pr. porurski industrijci z lahkoto pridejo do kreditov po 4,5 odst. obrestni meri, medtem ko lesna trgovina in industrija na Bavarskem s težavo dobi posojilo po 7,5 odst. Tudi filmskim producentom zaračunavajo visoke obresti. V Parizu se dovoljuje kredit „novincem“ po 32 odst. obrestni meri, medtem ko se stari, že vpeljanim producentom, zaračunavajo 14 odstotne obresti.

Razumljivo je, da na tem polju kraljuje tudi verižništvo oz. oderuštvo. Tako je znano, da v Indiji se bo kmet raje zadolžil pri domačem posojilodajalcu in plačal 75 odst. obresti, kakor da bi prebrodil razne upravne težave in prejel posojilo ceneje. Celo v New Yorku je znan primer 25 odst. tedenske obrestne mere, ali kar je isto kot 1.300 odst. letno. Danes je to verjetno rekord, ki pa ni presegel obrestne mere, ki je bila za beležena v Berlinu po prvi svetovni vojni v višini 10.00 odstotkov.

Koroške novice

O gradnji moderne južne avtoceste — skozi Koroško do italijanske meje — se na pristojnih (in nepristojnih!) mestih že dolgo razpravlja. Izdelanih je bilo že več načrtov oz. tras (škoda, da se je v te name ne po nepotrebnem porabilo toliko denarja, ki bi bil dosti bolj potreben za dejansko gradnjo ceste!).

Sedaj pa izgleda, da je končna odločitev le padla, kajti pred nekaj tedni je zvezni kancler dr. Klaus v navzočnosti številnih častnih gostov oz. vidnih osebnosti, med njimi dežel. glavarja Wedeniga in podglavarja ing. Truppeja, v bližini Vrbe (na vzhodni strani) napravil prvi izkop z lopato kot začetek gradbenega dela te nove ceste na odseku med Vrbo in Porečami. Slavnostni govorniki, med njimi tudi zvezni kancler in deželni glavar, so poudarjali važnost te ceste za gospodarski in turistični napredek Koroške in da je ta končno odobrena trasa še najbolj ugodna. V petih letih bo v to gradnjo investiranih približno 1300 milijonov šil. Zato je ta dan res zelo pomemben za Koroško. Celotni del te ceste po ozemlju Koroške bo dolg 140 km.

Katere trave naj posejem v sadovnjaku?

V sadovnjaku lahko posejete razne trave, s katerimi boste zatirali ali pa jih porabili za krmo. Katere trave boste izbrali, zavisi od podnebnih razmer in zloga zemlje. Posejane trave v sadovnjaku je treba prav tako gnojiti z gnojem in gnojili kot na ostalih travnikih, če hočete, da boste dobili dovolj zelene mase.

Dobra trava, ki daje veliko zelene mase, je pasja trava (*Dactylis glomerata*). Ta trava nam daje letno dva odkosa v ugodnih podnebnih pogojih in na dobrih tleh v sadovnjaku pa nam da celo tretji odkos. Med to travo pa lahko še zasejete kako metuljnico (leguminozo) zaradi obogatitja tal z dušikom.

Rožičkasto nokoto (*Lotus corniculatus*) najčesteje sejajo med pasjo travo zato, ker se ta metuljnica v prvih letih rasti med

Kot pa vsaka taka gradnja tudi ta ni brez kaplje pelina: prizadeti so namreč nekateri lastniki zemljišč, kjer bo ta cesta grajena. Ti so se združili v nekako interesno skupnost. Ta je sestavila protestno spomenico, ki je bila izročena zveznemu kanclerju in v kateri je navedeno več razlogov proti gradnji te južne avtoceste po sedanjem načrtu. Večina govornikov je skušala po svoji najboljši vednosti ovreči te protestne razloge, tako tudi kancler dr. Klaus, ki je bil zaprosen za intervencijo, naj bi to cesto po kakem drugem načrtu, torej drugod gradili. „To sem storil,“ je nadaljeval dr. Klaus „ker se mi zdi, da bo Koroški na ta način še najbolj ustrezno.“

A še drugo veliko gradbeno delo je predvideno: Avstrijska družba za gradnjo elektrarn na Dravi (OEDK) se je pravtako pretekli teden odločila, da začne pri Bistrici v Rožu z gradnjo velike elektrarne, ki bo letno proizvedla 333 milijonov kilovatnih ur; gradnja, pri kateri bo zaposlenih okoli 700 delavcev, bo trajala okoli 3 leta in bo stala približno 740 milijonov šil.

Gospodarska konjunktura EWG lani in letos

Komisija pri Evropski gospodarski skupnosti ugotavlja, v svojem najnovjšem poročilu za l. 1964, da se je skupni konjunktorni program od aprila 1964 razmeroma ugodno razvijal. Čeprav je proizvodnja hitreje napredovala kakor leta 1963, je bilo mogoče doseči večje gospodarsko ravnovesje kakor v prejšnjih letih.

Realni bruto socialni proizvod v državah EGS se je lani dvignil za 5 odst., v primerjavi z letom 1958 pa za 38 odst.; v tem času se je v Zahodnih ameriških državah dvignil za 28 odst., v Angliji pa za 21 odst. Naročila iz tujine so se lani v primeri s prejšnjim letom dvignila, domači trg pa je manj porabil. Izvoz iz držav EGS v dežele izven EGS se je dvignil po vrednosti za 9,5, po količini pa za 7 odst. Povečale so se tudi investicije, še posebno v gradbeništvu, ker je bilo vreme ugodnejše kakor leta 1963. V Italiji so investicije za opremo popustile, v Franciji so bile investicije zasebne industrije tudi šibke; nasprotno, so v tem pogledu dosegli v Zahodni Nemčiji in na Nizozemskem večji napredek kakor leto poprej, ker je bila letna doba, je bilo možno povečati zaloge; napredovanje potrošnje je pričelo upadati. Dejanska zasebna poraba se je celotno dvignila za okoli 4.5 odst.

Zaposlenost delovne sile

Celotno je bilo povpraševanje po delovni sili zadovoljivo, le v Italiji je zaposlenost popustila, niti v Franciji ni bilo povpraševanje po delovni sili tako živahno. Cene so se povprečno v državah EGS dvignile za 4 odst., torej manj kakor v prejšnjem letu (5 odst.). Težnja po dviganju je proti koncu lanskega leta pričela popuščati. Trgovina med državami EGS se je po svoji vrednosti dvignila za 15 odst. (v letu 1963 za 17 odst.). Primanjkljaj v trgovinski bilanci EGS nasproti zunanjim državam se je lani dvignil na okoli 3 milijarde dolarjev ter znašal približno toliko kakor prejšnje leto. V tretjem tromesečju se je jasno poka-

zala težnja za zboljšanje trgovinske bilance. Celotna plačilna bilanca za leto 1964 bi se utegnila zaključiti s prebitkom.

Kakšno bo leto 1965

Gospodarski razvoj v letu 1965 po vsej verjetnosti ne bo tako nagel, kakor se da sklepati že iz raznih znakov, ki so bili očitni v drugem polletju 1964. Povpraševanje iz tujine bo po vsej verjetnosti šibkejše, šibkejše bodo verjetno tudi investicije, še posebno na področju gradbeništvu. Investicije za opremo bodo ostale verjetno na dosežani ravni, medtem ko bodo napredovale v Zahodni Nemčiji, manjše spremembe so možne v Italiji in Franciji, popuščanje napovedujejo v Luksemburgu, Belgiji in še posebno na Nizozemskem. Računajo, da bo realna potrošnja v tem letu približno enaka lanski. Na notranjem trgu utegne ponudba popuščati še posebno v kmetijstvu in gradbeništvu. Tudi industrijska proizvodnja se bo počasneje razvijala kakor v letu 1964. Realni bruto socialni produkt se bo dvignil za okoli 4 odst. Pričakujejo popuščanje uvoza; primanjkljaj v trgovinski bilanci bo znašal približno toliko kot leta 1964.

V letošnjem letu ne bo še mogoče doseči ravnotežja pri cenah, pa tudi ne pri stroških, čeprav je težnja v tej smeri precej očitna. V ta namen je potrebno odločno pobijanje inflacije.

Luksemburg se upira

Ko pride do spojitve med Evropskim skupnim tržiščem in Evropsko skupnostjo za premog in jeklo, bi se visoka oblast Skupnosti za premog in jeklo premestila iz Luksemburga v Bruselj in deloma tudi likvidirala. Luksemburg bi tako zgubil lepe dohodke, ki jih ima okoli 1000 nameščenec te skupnosti. Komisija EGS ponuja Luksemburčanom v zameno ohranitev razsodišča in tajništvo evropskega parlamenta. Luksemburčani pa s temi ponudbami niso zadovoljni.

pasjo travo zelo dobro razvija, kasneje pa zgine zaradi velike bujne rasti pasje trave.

Če pa želite spremeniti v naslednjih letih obdelavo zemlje v sadovnjaku, je dovolj, če zaorjete te trave in spremenite način obdelave.

Hladilnike, pralne stroje, televizorje, električne motorje in vse električne predmete pri domači tvrdki

Johan Lomšek

ST. LIPŠ, TIHOJA, p. DOBRLA VES

Plačila tudi na ugodne obroke.

Ančka

Vlak se je ustavil. —

Ljudje so vstopali. Od vstopajočih potnikov je bilo le malo starejših, ostali so predvsem mladi. Na stopnice vagona — bili so dijaki.

Mlado dekletko v rožnatem krilu in beli bluzi je stopilo iz nerodne čakalnice. Njene oči so iskale znanega obraza.

„Ančka, imam že prostor zate,“ je vzkliknil Milan skozi okno vagona. Njeno lice se je razjasnilo. Zacapljala je nekaj korakov, stopila na stopnice vagona in prisledla k Milanu.

Milan je bil sin premožnih staršev, njegov oče je bil zdravnik. Milan se je vsak dan vozil v šolo z vlakom. Obiskoval je osmi razred gimnazije. Le s pomočjo sošolcev se je priplazil na zadnjo stopnjo gimnazije. Prisiljeno je študiral, ni čuda, ker se ni odločil po svojem nagnjenju. Rad bi bil postal mehanik, toda starši, posebno oče, je želel, da bi sin nadaljeval njegovo delo. Zato ga je poslal študirat. Preveč bi tpeel ugled zdravniške družine, ako bi se Milan učil mehanika. Pred nekaj dnevi je obhajal svojo 20. pomlad.

Ančka je bila preprosto kmečko dekletko. Že v osnovni šoli se je rada učila in v vsakem prostem času je brala knjige. Hotela je študirati na gimnaziji. Učitelj je prigovarjal staršem, toda ti so se branili, ker niso imeli sredstev za vzdrževanje študija. Dobri stric ji je priskočil s svojo podporo na pomoč. Tako so jo poslali na gimnazijo. Rada bi stanovala v mestu, v kakem zavodu, toda to preveč stane. Zato se je vsak dan vozila z vlakom v šolo. Obiskovala je že sedmi razred in je vstopala postajo pozneje ko Milan.

Milan in Ančka sta se vzljubila. —

Šele maja je prišlo do pravega prijateljstva med njima. Odslej sta se skupaj vozila iz šole in v šolo. V vagonu sta imela svoj prostor, kjer ju nihče ni motil. Sedela sta v kotu, tesno drug ob drugem, z roko v roki.

Sprva sta se pogovarjala o šoli, profesorjih, o sošolcih. Pozneje sta si drug drugemu pripovedovala o starših in o razmerah v družini. Ančka je večkrat hotela, da bi skupno ponovila fiziko ali latinske besede, ko sta se vozila v šolo. Do tega pa Milana ni mogla pripraviti.

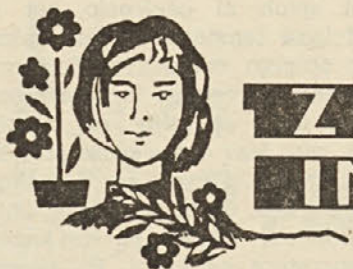
Tako sta se vozila dan na dan v šolo in Milan ji je vedno govoril o ljubezni do nje. Res, ljubila sta se.

V počitnicah se nista videla; Milan se je namreč odpeljal s starši na oddih. Pošiljal je Ančki pisma in pozdrave, na razglednicah, a vse je bilo zaznamovano s „poštno ležečo“. Tako je Ančka hodila po Milanova pisma na pošto.

Bilo je lepo jesensko jutro.

Vlek je pihal proti mestu. Vagoni so bili polni dijakov in šolarjev; vse je sililo v mesto.

Milan in Ančka sta sedela v vlaku kot

ZA MLADINO IN PROSVETO

Mladi bi radi bili ...

Mladost je brez dvoma najlepša doba človeškega življenja. Ni čudno, da hoče vsakdo čim dalje veljati „za mladega“. Temu mora služiti zlasti kozmetika, pa tudi zdravniki nimajo miru pred onimi, ki se poslavljajo od mladosti. Težnja po pomladitvi je isto, kot boj proti staranju.

Kar smešno je, kako se „mladostno“ držijo že sicer priletne žene v moški družbi. In koliko skrbi in še več denarja bi bilo prihranjenega, če bi odpadlo nepotrebno „lepotičenje“, katerega uspeh pa je pogosto ravno nasproten. Brez tega bi marsikatera dama ohranila živce, zdravje in tudi lepoto.

Pa tudi možje, ki jemljejo slovo od brez-

skrbne mladosti, niso mnogo drugačni. Kar ne verujejo, da bi bilo treba nekoliko izpreči. Mislijo, da so še vedno v „najboljših“ letih, zato jih globoko užaljš, če jim svetuješ, da naj se razbremenijo, sicer bo krvni pritisk postal resna nevarnost. Njihova preosnova že vidno peša, ker jim no tranje izgorevanje ne daje dovolj kalorij za dnevni napor. Starosti nočejo sprejeti, zato so nesrečni v njej. „V mojem času pa je bilo povsem drugače,“ preradi poudarjajo, kot bi hoteli s tem povedati, da se morejo še kosati z mlečnozobimi.

Toda najvažnejše je pri tem, da sprejmeš življenje, kot je ...

Iz filmskega sveta

FESTIVAL V OBERHAUSENU

Že enajstič se je vršil v Oberhausenu (Nemčija) mednarodni filmski festival kratkega filma. Najboljše so se postavili češkoslovaki, ki so odnesli najboljšo nagrado s filmom „Misto“ in „Črka M“. Kazali so tudi film „Romeo und Julia“ v obnovljeni scenarji in nekaj lutkovnih trik-filmov.

po navadi. Nista govorila veliko. Držala sta se za roke, kot bi si ničesar ne imela povedati. Milan je pričakoval, da ga bo Ančka radovedno vpraševala o počitniškem odidihu. Sprva je sam začel, a ko je videl, da ga Ančka ne posluša, je utihnil.

Bil je dolg molk. —

Kolesa vagonov so udarjala enakomeren nitem.

Ančka je premišljevala. V duhu je gledala prvo srečanje z Milanom, vse lepe ure, ki sta jih preživela skupaj. Vse to se je odigravalo pred njenimi očmi. Gledala je film teh dogodkov v lastni režiji in glavna igralka je bila ona sama. Vse to se ji je zdelo daleč, neznansko daleč.

V ušesih so ji zveneale materine besede: „Ančka, pusti Milana.“ Dobro ve, kaj je odgovorila mami: „Midva se vendar imava rada.“ Minilo je šele pet mesecev od njunega prijateljskega srečanja.

Ančka se je spremenila.

Njeno prej veselo lice je postalo blede. „Ali naj mu povem?“, si je stavila vprašanje.

„Da, povedala mu bom. Prej ali slej mora itak zvedeti.“

(Dalje prihodnjič)

ITALIJANSKI ŠKOFJE IN FILM

Posebno pastirsko pismo so izdali škofje Italije o filmu. O umetniški kvaliteti italijanskega filma se škofje pohvalno izražajo in priznavajo, da je italijanski film v tem pogledu že mnogo dosegel. Toda režiserji se vse premalo zanimajo za moralno vrednost filmov. Glavna pomanjkljivost v filmih je prezir človekovega dostojanstva. To stanje pa se vedno slabša in številno slabih filmov stalno narašča. Zdi se celo, da si je nadel italijanski film nalogo, da počasi razkrajja krščansko družino. Posebej še škofje pozivajo državne oblasti, da naj bodo na tem področju neusmiljeno stroge.

PUSKINOVA „PIKOVA DAMA“

Znana Puškinova zgodba o „Pikovi dami“ bo ponovno prikazana v filmu. Znano je, da so snov zgodbe že večkrat prikazali v filmu.

Za smeh

Jakec in Minka hodita v prvi razred. Ko prideta iz šole domov, ju oče vpraša:

„No, kako je bilo v šoli?“

Oba molčita.

„Ali je vama učiteljica všeč?“

„Ne!“ se oglasita oba.

„Zakaj pa ne?“ vpraša oče dalje.

Minka molči, Jakec pa zamišljeno odvrne: „Ker nič ne vé. Zmerom samo nas otroke izprašuje!“

Mati: „Ali si se umil, Mihec?“

Mihec: „Seveda, mati! Ze včera!“

Otroški kotiček

Pomlad prihaja

Pred tedni je bilo še mrzlo in povsod še vse belo snega. Sonce je poslalo svoje tople žarke na zemljo in zima se je začela odpravljati.

Takrat so cvetice še spale.

„Kaj pa je to?“ reče sonce, „dovolj dolgo ste spale!“

Sonce usuje močne žarke na zaspance in zaspanke. Najprej se prebudi zvonček. Pomolji belo glavico iz zelene suknjice in kliče veselo: „Juhé, juhé! Pomlad je prišla!“

Tedaj so se zbudile tudi druge cvetice: trobentice, norice, vijolice, marjetice in še druge.

Otroci so prišli v prirodo. Veselijo se cvetic in lepe pomladi. Zbirajo se na trati in se tam igrajo.

Nerodni NACE

Dolgo noč je Sultan zvesto stal na straži, truden zdaj na soncu dremlje in se praži. Komaj vidi Nace zvestega čuvaja, že porednež sklene, da mu ponagaja.

Sultan sladko spi in sanja o salami, tiho stopa Nace, da ga ne predrami: „Čakaj! Zdaj podoben boš ubogi miški, kakor v past ujet boš v lastni svoji hiški!“

Sultan iznenada se upre na tace, a za hiško smeje se poredni Nace. „Hov! To res se dokaj čudna zdi mi šala: še nikdar na glavi hiška mi ni stala!“

Hop! Poskoči Sultan, mu pokaže zobe in pri priči Naku je hudo narobe: Kdo se zdaj na soncu ves prestrašen praži? Ujetnik je Nace — Sultan pa ga straži.

St. Vinšek

Dve uganki

Črne ovce se pasó;
mahoma pa se stepó
in ta hip izpod nebá
moker pramen zacurlja.

(Oblaki in dež.)

Ob starem zidovju domujem,
ovijam se debela kot slak
in ostrí zimi kljubujem —
kot zimzelen jaz sem junak.

(Bršljan.)

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:

AVGUST PETRIŠIČ

27. NADALJEVANJE

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

Norris West se je zdrznil.

„Nekdo je nadomestil ...“ je začel.

„Tako je,“ je dejal Smith in ga ostro gledal; „nekdo, ki je bil včeraj tu. Ali se kaj domislite, kdo bi to mogel biti?“

West se je obotavljal. „Imel sem neko ga na obisku popoldne,“ je odgovoril, ali videti je bilo, da je nerad govoril o tem, „toda ...“

„Kaka dama?“ je ostro vprašal Smith.

„Dejal bi, da je bila dama.“

West je prikimal. „Prav imate,“ je priznal. „Ne vem, kako ste prišli do tega zaključka, toda neka dama, ki sem jo šele nedavno spoznal — neka tujka ...“

Karamaneh!“ je urno dejal Smith.

„Ne vem niti malo, kaj mislite; toda prišla je semkaj — ker je vedela moj sedanji naslov — s prošnjo, naj jo ščitim pred nekim skrivnostnim človekom, ki jo je zasledoval skoz od Charing Crossa. Dejala je, da je on spodaj v veži, in kajpada sem ji rekel, naj počaka tu, medtem ko pojdem jaz dol in ga pošljem stran.“ Na kratko se je zasmel.

„Prestar sem že,“ je nadaljeval, „da bi me kaka ženska imela za bedaka. Pravkar ste govorili o nekom, ki se imenuje Fu-Man-

ču. Ali je to tisti lopov, ki mu dolgujem izgubo svojih načrtov? Doživel sem napade po odposlancih dveh evropskih vlad, toda s strani Kitajcev mi je to novost.“

„Ta Kitajec,“ je Smith zagotavljal, „je največja novost sedanje dobe. Ali zdaj poznate svoje bolezenske znake po opisovanju Bayarda Taylorja?“

„Poročilo Mr. Westa,“ sem dejal, „se strinja z nekaterimi odstavki Moreaujeve knjige ‚Hašiševi prividi‘. Mislim, da je le Fu-Manču lahko mislil na uporabo indijske konoplje. Dasi dvomim, da je bila čista, je učinkovala kot mamilo ...“

„In omamila Mr. Westa,“ je prekinil Smith, „dovolj močno, da je omogočila Fu-Mančuju, da je neopažen prišel v stanovanje.“

„Povzročila je znake, ki so Mr. Westa z lahkoto podvrgli doktorjevemu vplivu. V tem primeru je težko razločevati privide od resnice, vendar pa mislim, da je Fu-Manču s pomočjo hipnotskih učinkov vplival na vaše omamljene možgane. Dokaze imamo, da je dobil iz vas skrivnost o sestavi ključavnice.“

„Bog ve, da je tako!“ je rekel West. „Toda kdo je ta Fu-Manču in kako — kako

neki je mogel priti v moje sobe?“ Smith je pogledal na uro. „Tega,“ je odgovoril hitro, „vam zdaj ne utegnem pojasniti, ako naj ujamem moža, ki ima načrte. Pojdi, Petrie; biti morava pravočasno v Tilburyju. Vsaj v tem je ena priložnost.“

Nekoliko domnev in eno dejstvo

V najbolj zmedenem razpoloženju sem hitel z Naylandom Smithom v taksi, ki je čakal, in brzelí smo skozi londonske ulice. Ni mi treba poudarjati, da nisem mogel pronikniti globlje v zadnje Fu-Mančujevo dejanje, v omamo Westa s hašišem. Dejstvo, da je bil omamljen z indijsko konopljo — ki ga je začasno napravila brezumnega — bi moralo biti jasno vsakemu zdravniku, ki bi čul njegovo pripovedovanje in opazil posledice mamila. Poznal sem toliko kitajskega doktorja, da sem razumel, da je lahko izvlekel iz Westa tajnost ključavnice s samo voljo, medtem ko je bil Američan pod učinkom mamila. Toda nisem mogel razumeti, kako je Fu-Manču dobil pristop v zaklenjeno stanovanje v tretjem nadstropju.

„Smith,“ sem začel, „tisti sledovi ptičev na okenskem naslonu so ključ do neke skrivnosti, ki me je spravila v zadrego.“

„Res je,“ je dejal Smith in nestrpno pogledal na uro. „Samo malo presodi Fu-Mančujeve navade — in se spomni raznih njegovih živalskih ljubljencev.“ V duhu sem pregledal vsa strašna bitja, s katerimi se ukvarja Kitajec; toda niti eno od teh mi ni moglo dati pojasnila o odtiskih na prahu Westovega okenskega naslona.

„Spravljaj me v zadrego, Smith,“ sem priznal. „Marsikaj nenavadnega je v tem primeru, česar ne razumem. Ne morem si misliti, od kod bi bili tisti odtisi.“

„Mar si mislil na Fu-Mančujevo svilenó opico?“ je vprašal Smith.

„Opica!“ sem zavpil.

„Bili so odtisi nog male opice,“ je nadaljeval prijatelj. „Za trenutek sem bil prevaran kakor ti in sem mislil, da so sledovi kakkega velikega ptiča, toda pred kratkim sem videl sledove opic, in takale svilena opica je, mislim, podobna neki vrsti opic v Burmi.“

„Se vedno ne razumem,“ sem dejal.

„To je le zgolj domneva,“ je nadaljeval Smith. „Toda ker nimam boljše, mi ta razlaga dejstva. Svilená opica — ki gotovo ni Fu-Mančuju le v zabavo — je izučena, da izvršuje posebne dolžnosti. Opazil si žleb poleg okna; videl si železni drog, ki ima namen, obvarovati snažilca okna, da ne pade dol. Za opico je prav lahka stvar, splezati z dvorišča gor do zidca. S seboj je imela najbrž motvoz, ki je bil privezan k telesu. Splezala je na zidec in okoli droga, potem pa spet nazaj dol. S pomočjo tega motvoza so potem potegnili gor vrv, jo potegnili okoli droga in s pomočjo vrvi so spravili gor lestve iz bambusovine in svile. Eden izmed doktorjevih pomagačev je potem splezal gor — najbrž zato, da bi ugotovil, ali je hašiš uspešno učinkoval. To je bilo tisto rumeno obličje, ki ga je West v sanjah videl, da se je nadenj sklanjalo. Za tistim je sledil doktor, ki je potem s svojo velikansko voljo igraje izmamil iz omote-

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

DOZIVLJAJI PODEZELSKEGA DUHOVNIKA:

8. nadaljevanje

Okužen z legarjem

V taborišču so bili zastopani vsi stanovi: delavci duha, duše in rok. Našo kapelico smo v tistem času preuredili sami ujetniki. Esesovec je naše delo nadzoroval. Po pregledu je stopil naprej in zapovedal: „Tako, farji, sedaj pa mašujte!“ Za maše pa nismo imeli niti sv. hostije, ne vina. Kapelica je bila vselej natrpano polna vernikov, v tem slučaju pripornikov. Mož pri možu, gotovo kakih 500, so stali in molili tako pobožno kot prej v življenju gotovo ne. Spovedovali smo kar na cesti ali kar tako mimogrede. Bilo je sicer pod smrtno kaznijo prepovedano, vendar se tudi tega človek privadi.

Nekega dne, ko sem se sprehajal po taboriščni cesti, je stopil predme neznanec in me prosil, naj ga spovem. Poglelal sem ga v obraz in videl ter v tem trenutku spoznal, da je mož že zapisan smrti. Vprašal sem ga, odkod ve, da sem duhovnik. Odvrnil mi je: „Z vašega obraza sem razbral!“ No, in potem je dobil odvezo, ne da bi napravil na zunaj vidno znamenje. To sem moral napraviti čisto na skriven način, kajti zmerom smo bili obdani od podkupljenih vohunov-opazovalcev.

Vsak dan nam je zunaj ob električnem plotu na uho zvenela godba: streljanje ob obzidju. V krematoriju, ki je bil v gozdiču — nekako 1000 metrov oddaljen od našega taborišča — pa se je od jutra do noči kadilo iz dimnika. Esesovci in kapoti so nas tolašili: „Pojdeš skozi dimnik“, če kdo že ni mogel več delati. In takih revežev je bilo vsak dan dovolj. Od lakote oslabela narava človeka se ni mogla več prav ubraniti raznih golazni, zlasti raznih vrst uši, ki so se zajedale v človekovo ovenelo kožo. Uši pa

Daniei

Matija Valjavec

Al' na tujem tudi,
zvezda, me poznaš,
ker na mene doli,
kot doma migljaš.
Zgodnja zbujevalka,
dne oznanjevalka,
al' me še poznaš?

Jaz poznam še dobro
tebe, zvezdica;
stara mati so te
mi zaznamila.
Kadar prisvetila,
si me iz sna zbudila
daleč tam doma.

nega Westa, kar je hotel v svoj prid. Dvorišče je ob tistem času noči moralo biti prazno, za vsak primer pa so lestev takoj po plezanju potegnili kvišku, da so jo potem spet spustili dol, ko je West izdal tajnost oklepne omare in si je Fu-Manču prilastil načrte. Posebno značilno je, kako je spet zaklenil omaro, zamenjal hašiševe tablete s prejšnjimi in tako razen omotičnih blodnj omamljenca zabrisal vsako sled. Zakaj je prizanašal njegovemu življenju, dokazuje mojstra svoje vrste.“

„Ali je spet Karamaneh bila vaba?“ sem vprašal.

„Gotovo. Njena naloga je bila ugotoviti Westove navade in zamenjati tablete. Bila je ona, ki je čakala v razkošnem avtomobilu — ker je bilo mnogo bolj verjetno, da ob tisti uri v takem avtomobilu ne vzbudi toliko pozornosti kakor v preprostem takšju — in je potem sprejela ukradene načrte. Ona je svojo nalogo dobro rešila.“

Uboga Karamaneh; ni imela izbire! Dejal sem, da bi dal sto funtov, da bi videl obličje moža, ki mu jih je izročila. Zdaj bi jih dal tisoč!“

„Andaman — drugi,“ sem rekel. „Kaj je s tem mislila?“

„Torej se ti še ni zasvitalo?“ je razburjeno zavpil Smith, ko je taksi zavil pred kolodvor — je parnik Vzhodne paroplovne družbe, ki odplove ob prvi plimi iz Tilburyja proti Kitajski. Tisti možki pa je potnik drugega razreda. Brzovjavim, naj nekoliko preložijo odhod, posebni vlak pa naju pripelje v pristanišče v teku štridesetih minut.“

so prenašale bolezni, posebno legar. V začetku je bila samo ena baraka okužena z legarjem in so jo tudi takoj zdravstveno zaprili (kontumacirali). Nato so nas, to je celo taborišče cepili za in proti legarju, in sicer so to izvršili v vigredi leta 1945, tako da je bilo v kratkem času taborišče okuženo. Namen je bil jasen in razviden: nas vse so hoteli v kratkem času ugonobiti.

Neko korist pa smo kljub temu imeli od tega. Ko so esesovci vedeli, da je taborišče okuženo z legarjem, so se zmerom bolj odtegovali nadzorstvu nad nami, kajti bali so se smrti. „Kdor drugemu jamo koplje, ni brezposeln“ pravijo humoristi v obrnjenem pomenu pregovora. Ne, ne, napačno misliš, cepljenju se nihče ni mogel odtegniti. Hotel sem se, toda predstojnik sobe me je tozadevno poučil.

Po cepljenju je segel legar tudi po meni. Imel sem itak že krvavo drisko (grizo). Z

„KNEZ IGOR“

(Vsebina opere)

PROLOG

Na trgu v Putivlju pričakuje ljudstvo in vojska kneza, ki se je odločil za pohod na Polovce. Navdušenje naroda narašča, ko stopi Igor iz cerkve, toda medtem sončni mrk preplasi ljudstvo, ki odsvetuje knezu odhod na boj. Toda Igor je odločen in hoče oditi v boj. Spet se svetli, spet se vrmeta pogum in navdušenje, toda „bojevnika“ godca Skula in Eroška ne pojmeta; tam bo nevarno, vse bolj prijetno bo pri knezu Gališkem, ki ostane doma. V spremstvu bojark pride kneginja Jaroslavna, ki polna slutenj roti kneza, naj ne hodi v boj. A Igorja kliče dolžnost, poslovi se od Jaroslavne in jo izroči v varstvo njenemu bratu Gališkemu. Starček blagoslovi vojsko in Igor odide v boj.

PRVA SLIKA

Veselo življenje pri Gališkem. Zbor je razigran, ker so knezu privedli deklet, kate-re jadicovanje oponašata vinska bratca Skula in Eroška. Vstopi Gališki, ki goji tihe želje po Igorjevem prestolu in navdušuje goste za svojo veselo vladavino. Medtem pridejo dekleta prosit kneza, naj izpusti ugrabljeno deklet, a Gališki jih nažene. Pijanost in razpoloženje se stopnjujeta. Gost-

žalostnim srcem sem moral zapustiti kapelico in „Bog ve, če jo bom mogel zopet kdaj videti“, sem si pri sebi dejal. Iz izkušeni mojih tovarišev sem vedel, če grem v „naš sanatorij“, da me v nekaj dneh ne bo več med živimi.

Vsakemu, ki je prišel tja, so najprej odvezeli obleko. V zameno za to je dobil srajco in gate in pod eno odejo si čakal smrti. Tedaj pa sem se spomnil, da me samo „knajpanje“ lahko reši najhujšega, kajti ono mi je že nekoč rešilo življenje. Zato sem stavil vse na karto: „Kar bo, pa bo,“ sem si rekel in začel sem s postopkom. Sel sem po brisačo in z njo v umivalnico, kjer sem jo namočil v ledeni vodi — bilo je januarja ali februarja, pač pozimi leta 1945 — in ribam z brisačo truplo enkrat, dvakrat, trikrat, da je vročina popustila. Nato sem se vlegel, čeprav je bilo strogo prepovedano podnevi ležati. Prespal sem trdno noč in drugi dan sem bil brez vročine in legarja. Ko me je videl naš „oče bloka“, ki je bil že osem let v taborišču priprt in ki je tu popolnoma osivel, mi je dejal: „N... du bist der zachste von uns“. „Kaj takega še nisem doživel“ je rekel.

je so že trdno odločeni, da v Igorjevi odsotnosti izvolijo Gališkega za novega kneza. Vsi odidejo, da skličejo zbor. Skula in Eroška ostaneta sama, oponašajoč obupana dekleta.

DRUGA SLIKA

Jaroslavna je v svoji sobi, težke slutnje jo mučijo: od Igorja ni nobene vesti. Pridejo dekleta in se obotavljaje pritožujejo nad Gališkim, da jim je ugrabil družico, ki je noče izpustiti. Nenadno vstopi Gališki in dekleta se razbeže. Jaroslavna zahteva, da brat takoj izpusti deklet. Gališkega zanese tako daleč, da se pobaha, češ če samo migne narodu, pa ga izvolijo za kneza. Jaroslavna mu zagrozi, da ga bo poslala na poroštvo k očetu, Gališki pa obljubi, da bo deklet izpustil. Bojariji sporočijo Jaroslavni, da je Igor ranjen in s sinom vred ujet, torej gre sovražna vojska nad prestolnico. Zadržujejo pa ji, da je mesto trdno. Jaroslavna se opogumi, vtem pa se zasliši zvon. Zunanje mesto že gori. Bojariji kličejo na boj.

TRETJA SLIKA

V polovskem taboru krajšajo Polovke karnovi hčerki Končakovni čas s petjem in plesom. Končakovna poje orientalsko ljubezensko pesem o ujetem Igorjevem sinu Vladi-

od tega, če vse ostalo odpove. Želim pa, da zaupno odredite vašemu osebj, da pazi na vsakega potnika orientalske narodnosti in da sodeluje z dvema detektivoma od Scotland Yarda, ki potujeta v ta namen z vami. Pričakujem od vas, gospod kapitan, da nam pripomorete do teh načrtov.“

„Storil bom, kar bom le mogel,“ mu je zagotovil kapitan.

Potem smo iz srede pisane trume na pristajališču opazovali odhajajoči parnik in Smithov izraz je bil nenavaden — medtem ko je bil nadzornik Weymouth videti ves zmeden — ko se je pripetilo nekaj tako nenavadnega, da mi je še danes nerazumljivo, zakaj mi vsi trije smo nenadoma čutili goltniški glas, ki je dejal:

„Ze spet zmaga za Kitajsko, Mr. Nayland Smith!“

Obrnil sem se, ko da bi me kaj pičilo. Isto je storil Smith. Z očmi sem šel od lica do lica ljudi, ki so nas obdajali. Nihče mi ni bil znan. Prav tako ni bilo videti, da je kdo odšel.

Toda glas je bil glas doktorja Fu-Mančuja.

Ne morem podati čustev, ki jih je tisti pripetljaj zbudil v meni. Vendar še danes, če se domislim na tisto, čutim spet podobno ko tistega dne, ko me je do dna duše pretreseel mraz. V svoji zgodbi o čudežnem in zlem človeku, ki je nekoč hodil med ljudmi v Angliji, moram izpustiti marsikaj. Nisem prostora za dolga opisovanja raznih doživetij, katerih eno je bilo to v pristajališču.

Prav tako čudno je bilo to, kakor je bil

miru, v katerega se je zaljubila. Mimo gre do ruski ujetniki, ki jih ukaže Končakovna pogostiti. Vsi odidejo, menjajo se polovske straže. Vladimir poje Končakovni ljubezensko pesem. Nastopi Igor. Vse je propadlo, vojska je pobita, domovina je razdeljena. A on čuti dolžnost, da znova vzdigne svojo čast in slavo. Polovec Ovlur mu svetuje, naj zbeži, toda Igor ne mara prevarati Končaka, ki je zanj porok. Vtem nastopi kan Končak. Kot gostu, ne kot ujetniku mu ponuja vse, tudi svobodo, če mu Igor obljubi, da ne bo več vzdignil meča proti njemu. Toda Igor mu odkrito pove, da si samo zato želi svobodo, da bo znova zbral svojo vojsko in udaril še enkrat nanj. Kan ga občuduje, poln spoštovanja. Sledijo divji, otožni, sanjavi in ognjeviti polovski plesi.

ČETRТА SLIKA

Jaroslavna toži na obzidju Putivlja. Čaka Igorja. Nenadno zapazi dva jezdeca; eden je podoben knezu. Igor se je vrnil v spremstvu Ovlurja. — Skula in Eroška sramotita Igorja, a pesem jima zastane, ko zapazita kneza. Kaj če pride na dan, da sta bila v službi Gališkega? A vinska pamet Skule reši zadevo. Narod skliče na zbor in svečano prva razglasita, da se je knez vrnil. Narod ne razume. Kateri knez? Upornik Gališki? Ne, naš knez Igor! Premetenca sta deležna splošne amnestije. Veseli in navdušeni narod sprejme Igorja.

LJULJKA

Ves v potu obraza
je kmetič oral,
od jutra do noči
je zemljo rahljal;
zorano premeril,
nato jo zbral —
na njivo zrahljano
pšenico vsejal.

V obilici truda
zdaj žuljavi roki
je sklenil k molitvi
v vsej veri globoki —
naj njivo mu Stvarnik
blagoslovi,
naj da ji moči
in zdrave krvi,
naj borni družini
obilo rodi ...

Odšel je sejavec
utrujen, zaspal.
A drugi sejavec
na njivi vsejani
je zlobno obstal
iz plačane duše
se zakrohotal —
brez truda v pšenico
je ljuljko vsejal ...

M. H.

privid, ki sem ga imel, ko sem ležal v kleti hiše blizu Windsorja. Po Westovi zgodbi mi je šinilo na misel, da je moj privid imel posebnosti, ki so sorodne takim, ki jih povzroča hašiš. Ali je mogoče, da sva takrat bila omamljena z indijsko konopljo? Vsak zdravnik ve, da je ta rastlina izdajalsko mamilo, toda Fu-Mančujevo znanje o tem sredstvu je bilo na mnogo višji stopnji ko naša počasna znanost. To je Westov doživljaj zgovorno dokazal. Nemara sem opustil priliko, da bi nabral za zapad nekaj tujega znanja iz tajnega vzhoda. Morda bom v bodočnosti to popravil. Mogoče pa je, da je modrost, ki si jo je nakopičil Fu-Manču — za vedno zgubljena.

Fu-Mančujev dom

Čas je potekal in nas ni ali nas je vsaj zelo malo privedel bliže k našemu cilju. Nayland Smith je tako skrbno izločil stvar iz časopisja, da je razen nekoliko ljudi izven tajne policijske službe in posebnega oddelka Scotland Yarda le malokateri vedeli, da so mnogi poskušeni in izvršeni umori, ropi in ugrabitve le člani neke verige, še manj pa se jih je zavedalo, da se giblje po glavnem mestu zlonosen mojster hudičevih umetnosti, ki so ga iskali najbistroumnejši možje, a ki se je vsem zmagoslavno in zaničljivo izmikal. Smith sam dolgo časa ni mogel spoznati enega člana verige, ki pa je bil velik in zelo važen.

„Petrie,“ mi je rekel neko jutro, „poslušaj tole: v bližini Sanghaja — neke temne noči.

(Dalje prihodnjic)

VODITELJ GRADIŠČANSKIH HRVATOV:

Dr. Lovre Karall — umrl

Pred kratkim je umrl voditelj gradiščanskih Hrvatov dr. Lovre Karall. Bil je šele 71 let star, ko ga je Bog poklical k sebi v nebesa. Vest o smrti velikega sina gradiščanskih Hrvatov je pretresla ne samo domačine, ampak tudi številne njegove prijatelje v Avstriji in izven nje.

O dr. Lovru Karallu je imel predsednik Hrvatskega kulturnega društva dr. Linzer lep spominski govor, v katerem je poveljeval zasluge pokojnega dr. Lovra Karalla. O osebnosti velikega hrvatskega brata so mnogo pisali in govorili, a zanemarili so povedati, kar je glavno, da je bil dragi pokojnik kljub visokim državnim opraviplom in slavi Hrvat in da je to ostal tudi do konca svojega življenja.

Politično se je začel udeleževati šele, ko je postal urednik časopisa „Hrvatske novine“ in ustanovitelj Hrvatske stranke, ki ji je bila glavna skrb borba za mali hrvaški narod. In v tej borbi je bil dr. Lovro Karall neizprosni in jo je vodil do konca svojega življenja. V najtežjih časih, to je po drugi svetovni vojni, ko se še položaj ni razčistil, je dr. Karall pokazal vse svoje vrline v prid svojega hrvaškega naroda. Ker razmere tedaj niso bile prav ugodne za samostojen nastop Hrvatske stranke, je prišlo do združitve s Krščansko-socialno stranko. V okviru te združitve je pokojni

dr. Karall izvedel vse ono, kar si je postavil za cilj in za kar mu mora biti hvaležna cela Gradiščanska.

Prav s pomočjo te združitve obeh strank je postal celo gradiščanski deželni glavar in v tej dolžnosti ostal deset let. Kljub visokemu položaju pa ni nikoli pozabil, da ga je rodila hrvaška mati. V času nacistične zasedbe Avstrije je bila Gradiščanska razdeljena na Stajersko in Spodnjo Avstrijo. To dejstvo — takoj po letu 1945 — mu ni dalo spati, kajti spoznal je, da je manjšina, razdeljena med dve zvezni deželi, obsojena na smrt. Po težki borbi se mu je posrečilo, da so ukinili nacistično odredbo razdelitve Gradiščanske, tako da so danes gradiščanski Hrvati zopet združeni na celotnem ozemlju Gradiščanske.

Posebno si je pridobil simpatije — ne samo Hrvatov, ampak tudi nemških sodeželanov — ko je bil gradiščanski deželni glavar. Dr. Linzer je v svojem govoru nadalje dejal, da, ko bodo pisali zgodovino gradiščanskih Hrvatov, bo ime dr. Lovra Karalla gotovo zapisano z zlatimi črkami.

Ob nenadomestljivi izgubi velikega hrvaškega sina izreka tudi Narodni svet koroških Slovencev gradiščanskim Hrvatom v imenu vseh naših rojakov prav prisrčno in iskreno sožalje.

Nastanek medu

Pridobivanje medicinske in cvetnega prahu je čebeli osnova za izdelavo medu. Medicinsko izločajo posebne žleze v cvetu, imenovane medovniki ali nektarji. Ta vsebuje 31 do 93 odstotkov vode, trsni, grozdni in sadni sladkor, fermente in nekaj rudninskih snovi. Množina sladkorja niha med 9 odstotki pri cesarskem tulipanu in 76 odstotki pri dobri misli; povprečno je okrog 50 odstotkov. Če damo čebelam zelo razredčeno raztopino trsnega sladkorja, je ne bodo uživale, ker zamje ni sladka. Sprejemajo še le raztopino, ki je približno osamkrat močnejša od tiste, ki jo človek ravno še zana kot sladko, to je 4 do 8 odstotno. V medicini pa je sladkorja skoraj vedno nad 8 odstotkov. Seveda se vedejo čebele po tem, kakšne so zunanje razmere, zelo različno. Če je paša dobra, so zahtevnejše do množine sladkorja, če so lačne, pa se zadovoljuje tudi z 1 do 2-odstotno raztopino.

Kako nastane med

Ni prav, če rečemo, da čebele nabirajo med. Nabirajo medicinsko in iz nje delajo med. V medu je manj vode in okrog 75 odstotkov sladkorja, v glavnem invertni sladkor, nadalje rudninske snovi, fermenti, vitamini, kakor tudi neke neznane snovi, ki izvirajo iz cvetov ali iz čebeljega telesa. Poudariti moramo, da je ves sladkor v medu iz medicinske in da njegov vonj ni nič drugega kot vonj cvetov z dodatkom vonjev čebel in voska.

Razen cvetnih medovnikov so še izven cvetni, ki za čebele niso pomembni, čeprav jih včasih obiskujejo. Zelo očitni so pri češnji na listnih pecljih v obliki ene do treh jajčastih izboklin, ki v maju često obilno izločajo medicinsko; izven cvetne medovničke imajo mnoge rastline, tako navadna grašica in bob, pa tudi robinja. Ugotovili so, da količina sladkorja v medicini

MALA OGLASA

Kmetijsko posestvo, 14½ ha donosne površine, arondirano, v bližini Vrbe pri Vrbskem jezeru, dam v najem. Pojasnila dobite pri upravi lista.

Vaši velikonočni nakupi za otroke pri SATTLER, Heuplatz. — Dobro, a zares poceni pri SATTLER, Klagenfurt-Celovec, Heuplatz.

Veliko izbiro lepih, cenениh pomladanskih in poletnih blagov dobite pri

L. Maurer

KLAGENFURT — CELOVEC
Alter platz 35

Mali oglas

Trgovina po starem načinu! Prijazna postrežba — umerjene cene pri: SATTLER, Klagenfurt-Celovec, Heuplatz. Priporočamo: otroške in ženske predpasnike za Veliko noč.

mjah; najugodnejša temperatura za lipo je med 20 stopinj in 26 stopinj, za belo deteljo med 25 in 29 stopinj in za medeno deteljo pri 26 stopinjah C.

Mana

Razen medicinske je čebelja hrana tudi mana. Ta se nabira na zgornji strani listov javorja, lipe, bresta, breze, hrasta, češnje, leske itd., kot sladka lepljiva snov, ki je je posebno ob vročih dneh zelo veliko. Izkoristijo pa jo lahko le dopoldne, dokler se ne izsuši. V še večji množini se dela mana na iglavcih, na primer smreki, hoji, macesnu, manj na boru. Smreke medijo v maju in juniju, hoje pozneje, včasih daleč v jesen. Mane je lahko v ugodnih okoliščinah ogromno. Njen nastanek je vezan na listne ušice, ki posesame rastlinske sokove, bogate sladkorja, spet izločijo.

Pašna obdobja

Od srede marca do prvih dni maja traja kratka zgodnja paša, ki se začne s spomladansko reso in se konča s sadnim drevjem. V tem času medijo še rumeni dren, platanolistni in beli javor, oljna repica, regrat in borovnica.

Maja se začne travniška paša in paša na alkaciji oz. robinji. Nato pride poletna paša. V juniju in v prvi polovici julija medita lipa in prvi kostanj, kakor tudi smreka in hoja. V tem času nabirajo čebele še na brusnicah, malinah, beli detelji, esparzeti, travniški kadulji, plavici, gadovcu itd.

Po brezpašni dobi v juliju nastopi v avgustu in v začetku septembra jesenska paša, ki je često zelo izdatna. Tokrat sta najpomembnejši ajda in jesenska resa, materina dušica in žepka.

Zaradi mnogih brezpašnih dni in dolge zime so čebele prisiljene, da ne nabirajo sladkih sokov samo za sproti, ampak tudi za zalogo. Te je zaradi njihove prekomerne skrbi za prihodnost v ugodnih letih mnogo več, kot je družine potrebujejo. Na kopičenju medu temelji pravzaprav donosnost čebelarstva. Povprečno znaša donos 7 kg na panj. S prevažanjem čebel na različne pašne pa lahko dosežemo znatno večje donose.

ST. JAKOB V ROZU

Vabilo

Pri Antoniču na Reki bo farna mladina iz St. Janža v Rožu priredila igro:

Kaplan Klemen

v nedeljo, 4. aprila, ob pol osmih zvečer.

Iskreno vabljeni!

Dobrota je sirota

To bridko resnico sta spoznala na svoji koži zakonca Johnson iz New Yorka.

Oče Douglas je pobiral odpadke lesa in železja po mestnih stavbiščih. S starim tovornjakom je vsako jutro navsezgodaj obredel predmestja in je nabral toliko odpadkov, da je revno preživljal ženo in tri otroke, ki hodijo še v šolo. Tegobe družinskega življenja Johnsonovih je povečala še njih polt — so namreč črnskega rodu. Kljub koži pa poštenjaki vseskozi, kakor kaže ta primer.

Na oglu 7. ulice in drevoreda Serrano so dokončavali veliko palačo. Oče Douglas je menil proti ženi, da se bo dobilo tam precej odvrženega blaga, ki bo morda šlo v izkupiček. „Pridi, Helena, z menoj,“ je rekel ženi, „morda mi prineseš srečo.“ Brž

sta odpravila otroke v šolo in se odpeljala. Imela sta pa smolo, ker ni bilo stavbenika na gradbišču in sta se potrta vozila proti svoji predmestni bajti. „Pazi,“ dregne žena s svojega moža, „tamle leži kamen, da ne butneš vanj.“

Johnson izstopi, dvigne velik ovoj, ki ni bil kamen, in ga vrže brez misli na tovarnjak. Na dvorišču razkladata tistih par ostankov, kar vzklikne Helena: „Glej, glej, kaj je napisano na ovoju.“ Mož bere: „Federal Reserve Bank — 240.000 dolarjev.“ Skoro preplašena pokličeta soseda Taylora, ki je služil kot policist, in ga vprašata, komu naj vrneta velikansko najdbo, skoro 150 milijonov lir. Po skupnem posvetu pokličejo FBI, ki brž prituli s kamionom mož. Načelnik policije pohvali Johnsona, ki je tako hitro obvestil policijo.

„Kaj sem pa hotel, saj denar ni moj,“ odvrne ta kot samo po sebi umevno.

Še isti večer so se v stanovanju Johnsonovih gnetli reporterji, fotografi in radovedneži, ki so zakonca venomer nadlegovali z vprašanji, čemu nista denarja prikrižala, ali pričakujeta plačila ali se čutita kot junačka. Osem dni je trajal ta živ-žav po hiši, da ni mogla družina ne kuhati ne spat.

Še huje je bilo, ko jima je banka izplačala nagrado 11 tisoč dolarjev. Agenti vseh mogočih hiš so si kar podajali kljuko in ponujali hladilnike, televizorje, pralnice in podobno. Prihajala so pa tudi takale pisma: „Idijot! Tako vsoto si vrnil! Vzemi, tepec, vrv in se obesi, ker ne znaš živeti.“ Ko je

Moden Müller-katalog je izšel

Velika avstrijska razpošiljalna veleblagovnica je izdala za pomlad nov, barvni katalog. Zadovoljni odjemalci, katerih število iz leta v leto narašča, so dokaz o zmogljivosti, nizkih cenah in kvalitetnem blagu veletvrdke. Več kot 50.000 uradno priznanih zahvalnih in priznanih pisem je zgovorna pričča o priljubljenosti te veleblagovnice. Vodstvo pa si tudi prizadeva za čim nižje cene ob veliki izbiri kvalitetnih artiklov.

Katalog nudi za izbiro nad 8000 kosov najrazličnejšega blaga. Močno je zastopana konfekcija: moška, ženska in otroška. Velika je izbira perila, blaga v metrih, pre-

Srečanje absolventk gospodinjstkih šol v St. Jakobu, ki je bilo v nedeljo, je lepo poteklo ob obilni udeležbi. Obširnejše poročilo bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

prog, pohištva, predmetov iz plastične mase, gospodinjstkih pripomočkov, okraskov, igračk, električnih strojev itd. Vsega ne bi mogli naštet. Veleblagovnica je znižala cene 226 predmetov. Katalog je razposlala brezplačno 350.000 stalnim odjemalcem v celi Avstriji.

Tvrdka Moden Müller deluje v zvezi z organizacijo EUMOS, to je evropska skupnost za razpošiljanje blaga, ki deluje po geslu: ikupcem najboljše s svetovnih tržišč. Veleblagovnica Moden Müller v Gradcu se bo tudi v bodoče potrudila čim bolj zadovoljiti svoje odjemalce in si tako zagotoviti njih naklonjenost.

Darovi za tiskovni sklad

Po 20.— S:

Kofler Filip, Mlinare; č. g. Krčmar Ferdinand, St. Martin/P.; Brunner Marija, Dobrla ves, 16.— S.

Po 10.— S: Lobnik Jakob, St. Martin/Vovbre; Simon Walter, Rim; Marija Malle, Mače/Bistrica; Johann Stuller, Dunaj; družina Nuck, St. Pavel/L.; Breznik Marija, Pliberk; Breznik Kristijan, Celovec; Marija Volk, Goselna ves; Alojzij Krištof, Dvor/Pliberk; Klemenž Valentin, Diča ves/Mlinare; Zofija Wedenig, Šmarjeta/Velikovec; Fugger Anton, Rožek; Pristovnik Katarina, Sele; Mikula Marija, Področica; Valentin Plantev, Ricinje; Knaflič Terezija, Loče; Neimenovan iz Malošč; Ana Rutar, St. Peter/Vaš., 5.— S; č. g. Jožef Štih, Bilčovs, 2.— S.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 5. 4.: 15.00 Poročila, objave. Pregled spreda. Žena in dom. Deset minut za športnike. 18.00 Za našo vas. — TOREK, 6. 4.: 14.15 Poročila, objave, vreme. Zlata Gašperič poje pesmi Franca Schuberta; pri klavirju Gita Mally. Zdravnikova beležnica: Kri rešuje življenje. — SREDA, 7. 4.: 14.15 Poročila, objave, vreme. Kar želite zaigramo (voščila). — ČETRTEK, 8. 4.: 14.15 Poročila, objave, vreme. Marija gre na božjo pot (Marijine narodne pesmi za mešani, moški in ženski zbor. Priredil in harmoniziral dr. Franc Cigan; poje skupni zbor Obirskega in Zelinjskega pevskega društva pod vodstvom Tomaža Holmarja. Koroški kulturni pregled. — PETEK, 9. 4.: 14.15 Poročila, objave, vreme. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (domače vesti). Na dom obujaj mi spomin; Marijina božjepotna cerkev v Gorjah v Ziljski dolini. Mala davčna abeceda (rokopis Arnold Gallhuber. — SOBOTA, 10. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (voščila). — NEDELJA, 11. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Johnson iskal delo, so ga zavračali, češ da ni življenjsko sposoben. V šoli so otroke dražili, da so sinovi bebecov, ki zavračajo bogastvo. Celo šipe so razbijali na njih hišici in se rogali, ker so Johnsonovi tako — neumno pošteni. Družina se je morala preseliti v drug mestni okraj, samo da ima mir pred ljudmi, ki jih preganjajo zaradi — poštenosti.

Končno so pa začela prihajati tudi pohvalna pisma. Sam pokojni predsednik Kennedy je pisal Johnsonu: „Slišal sem o vaši poštenosti, pa tudi o mnogih nevšečnostih in zavistih, katere ste morali zaradi nje pretrpeti. Vaš pogum, vaša vestnost in poštenje, naj bi vsi posnemali.“

Družina je ponosna na to pismo. Johnson in njegova žena pa še vedno pravita, da je bilo njuno dejanje samo po sebi umevno. Ta zavest je njuno najlepše plačilo.